

T.C.
BATMAN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

SPORTİF AMAÇLI REKREATİF
FAALİYETLERE KATILAN BİREYLERİN
SOSYALLEŞME DÜZEYLERİ

Zeynelabidin ADANIR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman
Doç. Dr. Erdem SEVEN

Aralık-2022
BATMAN
Her Hakkı Saklıdır

TEZ KABUL VE ONAYI

Zeynelabidin ADANIR tarafından hazırlanan “Sportif Amaçlı Rekreatif Faaliyetlere Katılan Bireylerin Sosyalleşme Düzeyleri” adlı tez çalışması 29/12/2022 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ile Batman Üniversitesi lisansüstü Eğitim Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı’nda YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri**İmza****Başkan**

Dr. Öğr. Üyesi Taki Can METİN

.....

Üye

Doç. Dr. Erdem SEVEN

.....

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Bülent AYDIN

.....

Yukarıdaki sonucu onaylarım.

Prof. Dr. Osman PAKMA
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü

TEZ BİLDİRİMİ

Bu tezdeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edildiğini ve tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını bildiririm.

DECLARATION PAGE

I hereby declare that all information in this document has been obtained and presented in accordance with academic rules and ethical conduct. I also declare that, as required by these rules and conduct, I have fully cited and referenced all material and results that are not original to this work.

Zeynelabidin ADANIR

29.12.2022

ÖZET**YÜKSEK LİSANS TEZİ****SPORTİF AMAÇLI REKREATİF FAALİYETLERE KATILAN BİREYLERİN
SOSYALLEŞME DÜZEYLERİ****Zeynelabidin ADANIR****Batman Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı****Danışman: Doç. Dr. Erdem SEVEN****2022, 41 sayfa****Jüri****Dr. Öğr. Taki Can METİN****Doç. Dr. Erdem SEVEN****Dr. Öğr. Bülent AYDIN**

Bu araştırma sportif amaçlı rekreasyonel faaliyetlere katılan bireylerin sosyalleşme düzeylerini belirlemek amacıyla yapılmış betimsel tarama modelinde bir araştırmadır. Araştırmanın evrenini Batman ilinde bir spor kulübüne üye veya bir fakülteye yeni başlayan bireyler oluşturmaktadır. Örneklem olarak kolay ulaşılabilir örneklem yöntemi tercih edilmiştir. Araştırma kapsamında 395 ölçek dağıtılmış ve 344 tanesi analiz için uygunluk göstermiştir. Araştırmada bazı değişkenler ile birlikte Şahan (2007) tarafından geliştirilen sosyalleşme ölçeği kullanılmıştır. Araştırmada verilerin normal dağılım sağlayıp sağlamadığını belirlemek için basıklık, çarpıklık ve medyan değerlerine bakılmış ve verilerin normal dağılım sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmada elde edilen verilerin analizinde SPSS paket analiz programı kullanılmıştır. Bu yönde katılımcılara ait frekans bilgileri, güvenilirlik, normal dağılım testleri, t -Testi ve ANOVA analizleri yapılmıştır.

Araştırmanın sonuçlarına göre rekreatif amaçlı spor faaliyetlerine katılan bireylerin sosyalleşme düzeyleri yüksektir. Araştırmaya katılan bireylerin sosyalleşme düzeyleri cinsiyet ve rekreatif amaçlı spor faaliyetlerine katılım biçimine göre anlamlı fark göstermişken; medeni durum, yaş, gelir düzeyi, haftada yapılan etkinlik sayısı değişkenlerine göre anlamlı fark göstermemiştir.

Anahtar Kelimeler: Rekreasyon, Sosyalleşme, Sportif Faaliyet

ABSTRACT**MS THESIS****SOCIALIZATION LEVELS OF INDIVIDUALS PARTICIPATING IN
RECREATIONAL ACTIVITIES FOR SPORTING PURPOSES****Zeynelabidin ADANIR****THE INSTITUTE OF GRADUATE STUDIES OF BATMAN UNIVERSITY
THE DEGREE OF MASTER OF SCIENCE IN TOURISM MANAGEMENT****Advisor: Assoc. Prof. Dr. Erdem SEVEN
2022, 41 pages****Jury****Asst. Prof. Dr. Taki Can METİN****Assoc. Prof. Dr. Erdem SEVEN****Asst. Prof. Dr. Bülent AYDIN**

This research is a descriptive survey model conducted to determine the socialization levels of individuals participating in recreational activities for sportive purposes. The universe of the research consists of individuals who are members of a sports club or who have just started a faculty in Batman. The easily accessible sampling method was preferred as the sample. Within the scope of the research, 395 scales were distributed and 344 of them were suitable for analysis. The socialization scale developed by Şahan (2007) was used with some variables in the research. In the study, to determine whether the data provide a normal distribution, kurtosis, skewness and median values were examined and it was concluded that the data provided a normal distribution. SPSS package analysis program was used in the analysis of the data obtained in the study. In this direction, frequency information, reliability, normal distribution tests, t-Test and ANOVA analyzes of the participants were performed.

According to the results of the research, the socialization levels of individuals participating in recreational sports activities are high. While the socialization levels of the individuals participating in the research differed significantly according to gender and the way they participated in recreational sports activities, it did not show a significant difference according to the variables of marital status, age, income level, and number of activities per week.

Keywords: Recreation, Socialization, Sportive Activity

ÖNSÖZ

Sanal ve dijital yaşamın hayatımızın her alanına hükmettiği çağımızda birey, hareketli yaşamdan kopmuş, sosyal ilişkileri zayıflamış ve kabuğuna çekilmiş bir varlık haline gelmiştir. Bu noktada rekreatif sporların insanın sosyal yaşamdaki yerini ortaya koymak ve bu yönde somut öneriler sunmak faydalı olacaktır.

Problemler ve olaylar karşısında şahsımda bilimsel bir perspektif ile tavır alma alışkanlığını kazandıran ve bu araştırmada desteğini eksik etmeyen değerli danışmanım Doç. Dr. Erdem SEVEN'e ve her konuda yardımını gördüğüm Dr. Öğr. Bülent AYDIN'a yürekten teşekkürlerimi sunuyorum.

Ayrıca tez çalışmamda süreç ile ilgili desteklerini esirgemeyen hocalarıma ve arkadaşlarıma, yapmış olduğum çalışma kapsamında görüşme sağladığım kurum ve kuruluş yöneticilerine teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iii
ABSTRACT.....	iv
ÖNSÖZ	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar DİZİNİ.....	viii
KISALTMALAR	ix
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı	2
1.3. Araştırmanın Önemi	3
1.4. Varsayımlar	3
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları	4
2. SPOR, REKREASYON VE SOSYALLEŞME KAVRAMLARI.....	5
2.1. Spor Kavramı ve Tanımı	5
2.1.1. Spor ve Sağlık İlişkisi.....	5
2.1.2. Spor ve Kişilik İlişkisi	6
2.1.3. Spor ve Toplum İlişkisi	7
2.2. Rekreasyon Kavramı ve Tanımı.....	8
2.2.1. Rekreasyonun özellikleri	10
2.2.2. Rekreasyonun sınıflandırılması	11
2.2.3. Mekânsal bakımdan rekreasyon çeşitleri.....	12
2.2.4. Faaliyetlere katılım şekline yönelik rekreasyon çeşitleri	13
2.2.5. Yerel sınıflamaya göre rekreasyon çeşitleri	14
2.2.6. Fonksiyonel açıdan rekreasyon çeşitleri.....	15
2.2.7. Rekreasyonun ihtiyaç boyutları	16
2.3. Sosyalleşme Kavramı ve Tanımı	18
2.3.1. Sosyalleşme süreci ve özellikleri.....	19
2.3.2. Sosyalleşmeyi Etkileyen Faktörler	20
3. ARAŞTIRMANIN MODELİ.....	23
3.1. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	23
3.2. Veri Toplama Araçları	23
3.2.1. Kişisel Bilgi Formu	23
3.2.2. Sosyalleşme Ölçeği	23

4. BULGULAR VE TARTIŞMA.....	25
4.1. Katılımcıların Demografik Yapılarına İlişkin Bulgular	25
4.2. Ölçeğin Güvenirliğine Yönelik Bulgular	26
4.3. Sosyalleşme Düzeylerine İlişkin Bulgular	26
4.4. Cinsiyet Değişkenine Göre Sosyalleşme Düzeyleri.....	27
4.5. Yaş Gruplarına Göre Sosyalleşme Düzeyleri	27
4.6. Eğitim Düzeyine Göre Sosyalleşme Düzeyleri.....	28
4.7. Medeni Durum Değişkenine Göre Sosyalleşme Düzeyleri	28
4.8. Gelir Düzeyine Göre Sosyalleşme Düzeyleri	29
4.9. Sportif Faaliyetlere Katılma Amacına Göre Sosyalleşme Düzeyleri.....	29
4.10. Sportif Faaliyetlere Katılma Şekline Göre Sosyalleşme Düzeyleri	30
4.11. Katılımcıların Sportif Faaliyetleri	30
4.12. Haftalık Sportif Etkinlik Katılımına Göre Sosyalleşme Düzeyleri.....	31
5. SONUÇLAR VE ÖNERİLER	32
5.1. Sonuçlar.....	32
5.2. Öneriler	33
KAYNAKLAR	34
EKLER	39
ÖZGEÇMİŞ	41

TABLolar DİZİNİ

Tablo 2.1. Açık alan rekreasyon türleri.....	12
Tablo 4.1. Katılımcılara ait demografik bilgiler	25
Tablo 4.2. Sosyalleşme ölçeğinin güvenirlik katsayısı	26
Tablo 4.3. Katılımcıların sosyalleşme düzeylerine ilişkin betimsel bulguları	26
Tablo 4.4. Cinsiyete göre sosyalleşme düzeyleri t-Testi.....	27
Tablo 4.5. Katılımcıların yaş gruplarına göre sosyalleşme düzeyleri	27
Tablo 4.6. Katılımcıların eğitim düzeyine ilişkin ANOVA Testi.....	28
Tablo 4.7. Katılımcıların medeni durumlarına göre sosyalleşme düzeyleri T-Testi.....	28
Tablo 4.8. Katılımcıların gelirlerine göre sosyalleşme düzeyleri ANOVA Testi.....	29
Tablo 4.9. Sportif faaliyetlere katılım amacına göre sosyalleşme düzeylerine ilişkin ANOVA Testi	29
Tablo 4.10. Sportif faaliyetlere katılım şekline göre sosyalleşme düzeyleri t-Testi.....	30
Tablo 4.11. Yer değişkenine göre sosyalleşme düzeylerine ait ANOVA Testi.....	30
Tablo 4.12. Haftalık sportif etkinlik sayısına göre sosyalleşme düzeylerine ilişkin ANOVA Testi	31

KISALTMALAR

N :	Araştırmaya katılan kişi Sayısı
X :	Aritmetik ortalama
ss :	Standart sapma
t :	t değeri
F :	F değeri
p :	Anlamlılık düzeyi
sd :	Serbestlik derecesi

1. GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın; problem durumu, problem cümleleri, amacı, önemi, varsayım ve sınırlılıkları yer almaktadır.

1.1. Problem Durumu

Teknolojik gelişmelerin çeşitlenip yaygınlaşmasıyla beraber insanların, kendilerine ve ailelerine başta olmak üzere çevresindekilere ayırdığı zaman miktarı ciddi oranda azalmakta, bu sebeple bireyler kendilerinden ve içinde yaşadıkları toplumdan günden güne soyutlanmaktadır (Ekinci vd., 2015: 72). Başka bir ifadeyle günümüzde bireylerin günlük yaşamlarında maruz kaldıkları teknolojinin yoğun kullanımı, bireyleri sanal birey haline getirmekte bunun sonucunda da psikolojik, yalnızlaşma ve varoluşsal problemlere neden olabilmektedir. Günümüzde dünyanın öbür ucundaki biriyle internet üzerinden saniyeler içinde iletişim kurabiliriz. Farklı saat dilimlerindeki yabancılarla video oyunları oynayabilir, uzakta yaşayan ebeveynlerinizle yüz yüze görüşebilir ve hatta sosyal paylaşım sitelerine ücretsiz üye olabilir ve dünya çapında milyonlarca kullanıcıyla sohbet edebiliriz. Yine de yalnızlığın bu teknolojik devrimle birlikte daha da arttığı düşünülmektedir. Çünkü günümüzde bireyler artık çoğu iletişim, görüşme, sohbet ve ilişkilerini dijital teknolojiler ile sürdürmektedir. Bu da bireyleri birbirinden ve toplumdan uzaklaştırmakta ve onu sanal bir birey haline getirmektedir. Dahası çağımızda hızlı yaşam ve yoğun mesai saatleri de bireyi bedensel ve ruhsal olarak olumsuz etkileyebilmektedir. Tüm bunların sonucunda günümüzde insan; yalnız, bedensel ve ruhsal hastalıklardan muzdarip bir birey haline gelmiştir Bu nedenle bireyler boş zamanlarında genellikle kişiler arası etkileşim oranı yüksek olan sosyalleşme alanlarına yönelmektedirler (Argan vd., 2013: 3).

Topluluğu oluşturan bireylerin doğasında bir arada olma ve birbiri ile çeşitli sosyal bağlar oluşturma duygusu her zaman var olmuştur. Bunun aksi yönde tutum ve davranışta olan bireyler ağırlıklı olarak olumsuz duygular geliştirmekte; yalnız, toplumdan soyutlanmış bir yaşam sürdükleri bilinmektedir. Yalnızlıktan kurtulma ve sosyalleşme bakımından rekreatif faaliyetler doğal ortamlarda bireyleri sadece rahatlamakla kalmaz, aynı zamanda sosyalleşmeye de ciddi katkısı olan önemli bir alan oluşturmaktadır (Uzuner ve Karagün, 2014: 111).

Günümüzde hızlı ve yoğun yaşam sürecinde elbette bireylerin boş zamanı bulunmaktadır. Bireylerin bu serbest zamanı Nasıl? Ne ile? Kimin ile? Geçirdiklerine dair istendik cevaplar sağlıklı bir birey ve sağlıklı bir toplum için oldukça önemlidir. Bireylerin bu serbest zamanlarını etkili bir şekilde değerlendirmelerinin birey ve toplum için birçok faydası bulunmaktadır (Aytaç, 2017). İnsanların serbest zamanlarını sanal ortam ve teknolojiye uzak şekilde değerlendirmeleri onları psikolojik olarak olumlu etkilemekte ve stresli durumlara karşı sebat yeteneklerini geliştirmektedir (Hsieh ve vd., 2004). Nihayetinde serbest zamanları rekreatif ve spor faaliyetleri ile doğa ve toplum ile kaynaşarak geçirmek bireylerin sosyalleşmesini ve sosyal bir varlık olarak yaşamını sürdürmesini (Arslan, 2013), yaşadığı toplumda aidiyet duygusunun edinmesini, diğer bireyler ile iletişim ve etkileşim becerilerinin geliştirmesini, ruhsal problem ve yalnızlık duygularından kurtulmasını sağlamaktadır (Compton ve Hormachea, 1979). Çünkü sosyal yaşamda farklı grup ve etkinliklere katılıma ile sosyalleşme niteliği artırılabilir. Bunu sağlayan en önemli güçlerden birinin rekreatif faaliyet ve uygulamalarının olduğu söylenebilir. Birey, bu rekreasyon uygulamaları sayesinde sosyal biliş, beceri, davranış veya sosyalleşme düzeyini arttırabilir, böylelikle kendi yaşamını daha dolu ve aktif duruma getirebilir. Ayrıca rekreatif uygulamalar insanlarda özsaygı, özgüven, kişilik ve karakter geliştirme, benlik saygısı oluşturma gibi avantajlar ve pozitif getiriler yarattığı söylenebilir. Tüm bu uygulama ve gelişmeler ile beraber sosyalleşme olgusu varlığını korumakta, birey sosyal yaşamda daha iyi bir avantaj elde etmektedir. Özetle rekreatif faaliyet ve uygulamalar bireylerin sosyal bütünleşme ve beraberliklerine büyük katkı sağlamaktadır (Atalay vd., 2013: 18).

1.2. Araştırmanın Amacı

Çağımızda şehirleşme oranının artması, teknolojik gelişmeler ve dijitalleşme sonucu sosyal ilişkilerin zayıfladığı ve bireyselleşmenin daha baskın olduğu söylenebilir. Özellikle küresel sistemler, markalar bireyi sosyal yapısından uzaklaştırmış ve bireysellik duygusunun gelişmesine yol açmıştır. Elbette bir yere kadar bireysellik, bireyin ve toplumun yararına olabilir. Fakat bunun aşırı olması insanı tümenden yalnızlığa itmekte ve ruhsal problemlerin doğmasına sebebiyet vermektedir (Arslantaş ve Ergin, 2011). Bu nedenle bireyler bu yalnızlık duygusu ve psikolojik sorunlardan kurtulmanın çarelerini

aramaktadır. Neticede insan özü itibari ile sosyal bir canlı olduğu için bu istenmeyen duygulardan kurtulmanın en önemli yollarından biri toplumdaki diğer bireyler ve toplumla sağlıklı iletişim ve ilişkiler kurmaktır. Sosyalleşme, sosyal duyguları geliştirme ve bu duyguları canlı tutmanın elbet farklı yolları vardır. Spor ve rekreatif faaliyetlerin bu önemli yollardan biri olduğu söylenebilir. Çünkü bu rekreatif faaliyetler insanların doğrudan veya dolaylı yollardan ilişkiler kurmasını, gelişmesini sağlayacak ortamlar oluşturmaktadır. Bu doğrultuda bu araştırmanın amacı spor amaçlı rekreatif faaliyetlere katılan bireylerin sosyalleşme düzeylerini çeşitli değişkenler açısından ortaya koymaktır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Sosyal medya ve diğer teknolojik araçların kıt olduğu zamanlarda insanlar bir araya gelerek çeşitli oyunlar, etkinlikler ve sohbetler ile sosyal ihtiyaçlarını karşılamaktaydılar. Fakat günümüzde gelişen teknoloji, sosyal medya araçları ve özellikle web.2 araçları, insanları gerçek sosyal yaşamdan uzaklaştırmış yalnız bir yaşama sürüklemiş veya sanal bir birey durumuna getirmiştir. Dijital yaşama bağımlı olan bu bireyler hareketli yaşamdan ve spor faaliyetlerinden de oldukça uzaklaşmış durumdadır (Kılıcıgil, 1988; Erkal vd., 1998). Fiziksel aktivite ve spordan uzaklaşma bireylere sadece fizyolojik bir dezavantaj sağlamaz bununla birlikte bireyleri iletişimden ve sosyal alanlardan mahrum kılması bakımından da olumsuz etkilere sebep olabilir.

Bu araştırma rekreatif amaçlı spor faaliyetlerine katılan bireylerin sosyalleşme düzeylerini farklı değişkenler bakımından belirlemek, bunlar arasındaki ilişkiyi ortaya koymak, literatüre katkı sağlamak, araştırmacılara ve uygulayıcılara farklı ve somut öneriler sunmak bakımından önemli görülmektedir.

1.4. Varsayımlar

Araştırmanın muhtemel varsayımları şu şekildedir:

- Araştırmamın amacı doğrultusunda seçilen yöntem ve teknikler amaca uygun ve güvenilirirdir.
- Araştırma sonuçları amaca uygun istatistiki yöntemlerle analiz edilip yorumlanmıştır.

- Araştırmaya katılan bireylerin ölçek sorularına samimi bir gönüllülükle cevap verdikleri ve gerçeği yansıttıkları varsayılmaktadır.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma 2021-2022 Eğitim-Öğretim yılında Batman’da bir spor kulübüne üye veya bir fakülteye yeni başlayan kişilerle sınırlıdır.

2. SPOR, REKREASYON VE SOSYALLEŞME KAVRAMLARI

2.1. Spor Kavramı ve Tanımı

Çağımızda insan için önemli bir bedensel ve ruhsal etkinlik olan sporun uzun bir tarihçesi vardır. Spor kelimesinin kökeni Latince'dir ve "disport" kelimesinden türetilmiştir. Bu kelime "spor" şekliyle uluslararası alanda ortak kullanımda ve Türkçe dilinde yer edinmiştir. Kelimenin esas anlamsal karşılığı eğlence, oyun, uğraşı, zamanı dolu ve eğlenceli kılmak, vücudu canlı ve sağlıklı tutmak anlamına gelmektedir (Öztürk, 2011). Türk Dil Kurumu sözlüğüne göre spor; zihin, beden ve ruhu korumak amacıyla bireysel ya toplu olarak yapılan, birtakım kurallar var olan hareketlerin tümüdür (TDK, 2022).

Spor kavramı tek başına ya da grup-takım şeklinde gerçekleştirilen, kendine has kural ve teknikleri bulunan bedensel veya zihinsel becerilerin gelişiminde önemli rolü bulunan, eğitirken aynı zamanda eğlendiren faaliyetler bütünü (Tek, 2006; Silik, 2014) anlamına gelmektedir. Bir diğer tanımda ise spor, çoğunlukla insanların sağlık durumlarını korumak; yürümek, eğlenmek ve boş zamanlarını dolu kılmak için bireysel veya takım şeklinde gerçekleştirdikleri etkinlikler (Mahmood, 2016) olarak tanımlanmaktadır.

Dever ve İnce (2017)'ye göre spor, senkronize şekilde birçok insanı veya bir toplumun üyelerini tek bir paydada buluşturan ve o ülkeyi politik, sosyal ve kültürel alanlar başta olmak üzere uluslararası alanda tanıtılmasına katkı sağlayan önemli bir alanı oluşturmaktadır. Spor, bireyin sahip olduğu yetenek ve becerilerini daha da geliştiren, birtakım kurallar eşliğinde, her hangi bir alet-araç ile veya sadece beden ile yapılan boş zaman değerlendirmesi bir olgu olduğu gibi meslek olarak da yaygınlığı bulunmaktadır. Ne şekilde olursa olsun spor, kültürel aktarımda ve sosyalleşmede aracı olan bir olgudur (Erkal vd., 1998; NORC, 2008; Yetim, 2011).

2.1.1. Spor ve Sağlık İlişkisi

Geçen yüzyılda nüfus sağlığını iyileştirmede önemli ilerlemeye rağmen, sağlık küresel politikanın merkezi bir odak noktası olmaya devam etmektedir. Sporun olumlu sağlık sonuçlarına katkıda bulunma yeteneğinin algılanması, sporun devlet yetkilileri

tarafından sübvansede edilmesini sağlamıştır (Nicholson vd., 2010; Hoekstra vd., 2018). Spor yapmanın kötü davranışlara katılımın azalması ve daha iyi zihinsel sağlık sonuçları ile ilişkilendirilmiştir (Edwards ve Casper, 2012).

Varlığı uzun bir geçmişe dayanan spor, çağımızda sosyal hayatın vazgeçilmez bir alanı olmuştur. Araştırmacılar sporun, bireyin psikolojik ve fizyolojik sağlık durumuna olumlu etkisine dair sonuçlar ortaya koyması; bireyin kendine güvenme duygusunu, diğer bireylerle olumlu ilişkiler geliştirmesini ve toplumsal dayanışmayı bulmasındaki rolünü güçlendirmesini sağlamaktadır (Koruç ve Bayar, 2004). Spor ve insanın fizyolojik sağlığına dair yürütülen ilk çalışmalarda sporun insan sağlığı üzerindeki önemini ortaya koyan, kalp ve damar sağlığı, kas gelişimi ve kuvveti başta olmak üzere insan bedeninin geneli üzerindeki faydaları araştırılmıştır. Son dönem yürütülen çalışmalarda ise insanın fizyolojik ve bedensel sağlığına olumlu etkisi dışında zihinsel ve ruhsal sağlık üzerindeki faydaları da ortaya konmuştur (McAuley vd., 2000; Şahin vd., 2012).

2.1.2. Spor ve Kişilik İlişkisi

Spor kavramı söz konusu olduğunda akla ilk gelen fiziksel durumlar ile ilgili olanlardır. Oysa spor ve kişilik birbiri ile yakından ilişkilidir. Sporun kişiliği etkilemesi ve ondan etkilenmesi yani karşılıklı bir ilişkinin varlığı söz konusudur. Kişisel gelişim sürecinde bireylerin özgüven ve yetkinlik duygularının gelişmesi bireylerin yaşamlarında başarı duygusunu tatmalarıyla yakından ilişkilidir. Bu başarıma ihtiyacını gidermeyi ve bu duyguyu tatmayı sağlayan alanların biri de spordur. Spor sadece bedensel bir faaliyetle sınırlı değildir, aynı zamanda bireyin toplumsal ve duygu durumlarının şekillenmesi ve gelişmesinde de önemli bir sosyal faktördür. Sporun insanların kişilik özellikleri ve karakter gelişimine etkileri dikkate alındığında önemi ve gerekliliği daha iyi anlaşılmaktadır. Bu bakımdan spor, bireyi kendisini sınırlayan kabuğundan kurtarıp özgürleşerek sosyal çevresi ile aktif bir iletişime yönelten, onun kültürleşmesine, içindeki negatif enerjiden kurtulmasına imkan sağlayan, insan yaşamında önemli bir alan olarak görülmektedir (Küçük ve Koç, 2015).

Coleman Griffith'in spor ve performans psikolojisi üzerine (1930) öğretilerinden bu yana kişilik, öğretilen çoğu spor ve egzersiz psikolojisi programlarında temel bir unsur olarak görülmüştür ve psikologlar başarılı sporcunun kişiliğini anlamak için çabalarını sürdürdürmüşlerdir. İlk spor ve egzersiz psikolojisi laboratuvarları yirminci yüzyılın

başlarında geliştirildiğinde, “alışkanlık” sporda gelişmeyi ve başarıyı etkileyen kilit bir faktör olarak tanımlanmıştır (Griffith, 1930). 1930'lardan 1960'lara, spor ve egzersiz psikolojisi araştırmaları için oldukça durgun bir dönem olarak tanımlanmıştır (Weinberg ve Gould, 2011). Ancak bu dönem boyunca gelişmeye devam eden bir alan da kişilik araştırmasıdır. Bu araştırmalar, başarılı sporcuların kişilik profilleri (Thune, 1949), kişilikteki gelişimsel değişiklikler ve beden eğitimindeki başarı (Sperling, 1942), sporcular ve sporcu olmayanlar arasındaki kişilik farklılıkları (Carter ve Shannon, 1940) üzerine yürütülmüştür. Daha başarılı sporcuların kişilik profillerinin tanımlayıcı raporlarını (Thune, 1949), kişilikteki gelişimsel değişiklikleri ve beden eğitimindeki başarıyı, sporcular ve sporcu olmayanlar arasındaki kişilik farklılıkları gibi etkenleri içermektedir (Carter ve Shannon, 1940). 1960'lardan itibaren, araştırma sorgulaması katlanarak artmıştır ve yalnızca 1960'larda ve 1970'lerde sporda kişilik üzerine 1000'den fazla çalışmanın yayınlandığı tahmin edilmektedir (Fisher, 1984). Bununla birlikte, 1990'ların başında çağdaş kişilik teorileri ortaya çıkmaya başlamıştır (Digman, 1989).

2.1.3. Spor ve Toplum İlişkisi

Geçmişten günümüze spor hemen hemen tüm toplumlar için önemli bir alan olmuştur ve spora olan rağbet gün geçtikçe daha da çarpıcı bir şekilde artmaktadır (Coakley, 1986: 5). Sporun bu toplumsal yönü toplumsal dayanışmayı sağlama, milli bakımdan evrensel ölçekte bir saygınlık edinme, toplumsal değerleri diri tutma gibi durumlardan kaynaklanmaktadır.

21. yüzyıl için sporun oldukça önem arz eden bir sosyo-kültürel gerçek olduğu söylenebilir. Bilhassa günümüzde spor alanı hızlı bir kurumsallaşma süreci ile ekonomiden eğitime, toplumsal yapılardan ülkeler arası ilişkilere dahi etki edecek düzeye gelmiş ve bireysel düzeyde de ilgi çekecek boyuta ulaşmıştır (Loy vd., 1981). Spor, toplumsal yaşamın her alanında etkiler yaratmış, bireylerin ilgi odağı haline gelmiş ve günden günde bu ilgiyi bağımlılık düzeyine dönüştürmeyi başaran bir sosyal olgu haline gelmiştir. Toplumun haz, heyecan gibi çeşitli ihtiyaçlarını gidermesiyle popüler bir tutku haline gelen spor, özellikle gelişmiş toplumlarda büyük bir toplumsal kurum olarak önemli yer edinmiş, topluma kendine has yeni davranış kalıpları, normlar, sembol ve ritüeller yaratabilmiştir. Toplumda kurumsal bir yapı olan spor, tıpkı diğer kurumlar gibi toplumsal yapıdaki kurumlarla ilişki içerisinde (Kılıcıgil, 1998: 9).

Spor, sosyal hayatın karmaşıklığını araştırmak ve çözümlemek için önemli imkânlar sağlayan, belirli ve düzenli davranışlar, toplumsal örgütler ve kurumların bir biri ile ilişkiler kurmasını sağlayan bir alandır. Bununla birlikte spor diğer kurumsallaşmış ortamlar tarafından emsalsiz olarak bir dereceye kadar birincil veya ikincil katılıma hükmeden bir faaliyettir. Spor, “diğer toplumsal yapılarda veya koşullarda bulunmayan son derece kristalize toplumsal yapı sistemleri” üzerine araştırma yapmak için bir fırsat sunmaktadır (Luschen 1980: 59). Yani, sporda alan araştırması, örneğin, sosyal hayatın öteki alanlarında nadiren bulunan kontrollü ortamlarda yapılandırılmış çatışma ve rekabetçilik sağlar. Grup dinamikleri, sosyal organizasyonlar tarafından hedefe ulaşma, alt kültürler, davranışsal süreçler, sosyal bağlar, yapılandırılmış eşitsizlik, sosyalleşme ve organizasyonlu ağlar, spor ortamlarında incelenebilecek sosyolojik konulardan sadece birkaçıdır. Bu görüş, spor ortamlarında bulunan davranış ve etkileşim yapısının veya biçimlerinin diğer toplumsal ortamlarda bulunanlara benzer olduğunu varsayar. Başka bir deyişle, diğer kurumlar gibi spor da toplumun bir mikro-kozmosudur (Yılmaz, 2004).

Gençlerin, özellikle erkek çocukların spora katılımı, genellikle ebeveynler, okul yöneticileri ve toplum liderleri tarafından teşvik edilir, çünkü bu aktivite, kabul edilebilir değerleri ve inançları öğrenmek ve arzu edilen karakter özelliklerini kazanmak için çok etkili bir ortam olarak görülür. Bir eleştiri barajına rağmen, sporun öz disiplin, sportmenlik ve sıkı çalışma, rekabet ve hedefe ulaşma gibi uygun değerleri öğrettiği inancı nedeniyle spor katılımı için çok güçlü bir toplumsal destek bulunmaktadır. Spora katılımın değeri hakkındaki çoğu iddia, bir sosyalleşme aracı olarak spora odaklanır. Ancak güçlü kültürel inançlara rağmen, sporun sosyalleşme sürecine katkısına yönelik iddiaları destekleyecek çok az kanıt vardır. Sporun sosyalleşme için gerekli olduğu veya spora katılımın karakter oluşumu, ahlaki gelişim üzerine çok az çalışma bulunmaktadır (Coakley, 1987; Fine, 1987).

2.2. Rekreasyon Kavramı ve Tanımı

İnsanlar, farklı zaman dilimlerinde, rahatlamak, yeni yerler gezip görmek, sağlık, mutluluk, bir arada olma, yeni deyimler edinme gibi sayısız amaç bağlamında kapalı ya da açık alanlarda, kalabalık şehirler veya kırsal yerleşimlerde çeşitli sportif aktiviteler yapmaktadır. Rekreasyon, kişilerin rutin işler dışında arta kalan zamanlarında

gerçekleştirdikleri faaliyetleri tanımlayan bir kavramdır. Diğer bir ifadeyle kişilerin iş ve çalışma süreleri dışında boş zamanlarında katıldıkları faaliyetlerdir. Bu faaliyet ve etkinlikler kişilerin arzu ve tercihleri yönünde anlamlar kazanır. Dolayısıyla bu da rekreasyona yönelik kesin bir tanım yapılmasını oldukça zorlaştırır. Ancak yine de farklı bakış açılarıyla farklı tanımlar yapılmıştır (Karaküçük, 1999).

Rekreasyon kavramı ortak dilde sıklıkla kullanılmaktadır ve bu nedenle birçok çalışma ve planda tanımlanmasına gerek görülmemiştir. Ancak tanımlanmış olsa bile, turizm ve rekreasyon kavramlarının çok çeşitli tanımları vardır, çünkü giderek daha fazla disiplin bu fenomene ilgi göstermektedir (NRIT, 1975). Rekreasyon alanı karmaşıktır ve çok disiplinli bir yaklaşıma ihtiyaç duymaktadır (Dietvorst, 1989). Fakat aynı zamanda rekreasyoncular da giderek daha fazla belirli gruplara ayrılmaktadır; bu gruplar, tanımları ve sınıflandırmaların yapıldığı bakış açısına göre belirlenir (NRIT, 1975; Hendriks ve Zorn, 1976; Dietvorst, 1990). Ayrıca, boş zaman ve turizm ile ilgili kavramların tanımları ile örtüşmeler meydana gelmekte ve neyin dâhil edilip neyin hariç tutulduğuna ilişkin çeşitli tanımlar net değildir (WTR, 1973). Bilimsel olarak doğrulanmış tanımlar ya da rekreasyonun kişisel veya sosyal faktörler tarafından nasıl belirlendiğini açıklamaya yönelik basit girişimler, rekreasyon olarak adlandırılabilir açık bir davranış üretmeyi başarmış görünmektedir (Wezenaar, 1982).

Beckers (1983), kavramın gelişiminde beş anlam ayırt eder, ancak Pearson (1961)'a göre beden veya zihnin tazelenmesi, çoğu sözlükte verilen rekreasyon tanımlarının en iyi nasıl basitleştirilebileceğidir. Fiziksel ve zihinsel rahatlama, birçok tanımda rekreasyona karşılık gelen bir terimlerdir (Sabins, 2017). Rekreasyon, gücü geri kazanmanın ve sinir sistemini sakinleştirmenin ve insanın kas ve kardiyovasküler sistemini uygun bir seviyede korumanın bir yoludur, bununla birlikte sağlıklı yaşam da vurgulanmaktadır. Burada sağlık sadece hastalık ve zayıflığın olmayışı değil, aynı zamanda fiziksel, zihinsel ve sosyal yönden tam bir iyilik halidir (Gerasimov vd., 1970).

MacConnel ve Stoll (1969) rekreasyonu, katılanlar için yenilenen bir deneyim olarak görmektedir. Daha derin bir psikolojik anlamda rekreasyonun gerçekten de yeniden yaratma eyleminden kaynaklanan insani duygusal ve ilham verici deneyime atıfta bulunduğu konusunda hemfikirdir, ancak daha sonra ikincisinin genellikle bütünü temsil etmek için kullanıldığını belirtilir. Bu nedenle, rekreasyonun aktivite anlamına geldiği sonucuna varılır. Diğer öncü araştırmacılar da dolaylı veya açık olarak bu tanımlamada hemfikirdir (Beckers, 1974; Dietvorst, 1982; Beckers ve Slettenaar, 1986). Rekreasyon

aynı zamanda davranış olarak da tanımlanmıştır (NRIT, 1975). Çünkü genellikle rekreasyon tek bir aktivite değildir, kural olarak hem fiziksel hem de zihinsel aktivitelerin bütün bir kompleksini veya sistemini içerir (Gerasimov vd., 1970; Roomer, 1974).

Rekreasyon ile ilgili yapılan tanımlar bir paydada ele alındığında rekreasyon bireylerin iş dışı fazladan boş zaman dilimlerinde öz iradeleriyle tek başına veya bir grupla gerçekleştirdikleri aktiviteler neticesinde dinlendikleri, eğlendikleri, bedenlen ve ruhen bir yenilenme hissettikleri etkinlikler bütünü şeklinde ifade edilebilir (Akalin, 2020).

2.2.1. Rekreasyonun özellikleri

Rekreasyon, yalnızca eğlenmek amacıyla, gönüllü olarak gerçekleştirilen herhangi bir faaliyettir. Rekreasyon faaliyetleri, zekânın etkin gelişimine katkıda bulunduğundan, her insanın çevresinde bir tamamlayıcıyı temsil eder. Gönüllü bir faaliyet olduğu için, serbest zamanlarda serbest çalışmasını sınırlayan katı parametrelere sahip değildir. Rekreasyon, yeteneklerini harekete geçiren etkinlikler sırasında bireylerin yaratıcı gelişimi üzerinde olumlu bir etkiye sahip olabilir.

Rekreasyonun bazı temel özellikleri şu şekilde sıralanabilir:

- **Kendiliğindenlik:** Bu faaliyetler gönüllü ve doğal olarak gerçekleştirilir. Bunları geliştirirken herhangi bir şema veya model izlenmez. Özgürlüğü ve özgür iradeyi teşvik ettikleri için zorlayıcı davranışların bir ürünü olarak ortaya çıkmazlar.
- **Evrensel anlamda:** Rekreasyon faaliyetleri tüm dünyada aynı şekilde yorumlanmaktadır. Temel amacı, bireyin duygusal ve tutumsal uyarılmasıdır. Herkesin rekreasyona erişim hakkı vardır, bu nedenle mahrumiyete hiçbir kavram veya bahaneyle izin verilmemelidir.
- **Boş zaman kullanımı:** Genellikle boş zamanlarda gelişir. Bunlar, birey için mutluluk ve eğlence sağlayan uyarıcı yeteneklerin geliştirilmesi için kullanılır.

- **Yaratılış ve ifade:** Rekreasyon süresince birey, yaşam tarzını tamamlayan yetenekler geliştirerek, kendini farklı şekillerde ifade etme olanağına sahiptir. Hayal gücünün gelişmesine izin vermek ve her türlü orijinal yaratımı geliştirmek için ideal bir fırsattır.
- **Konsantrasyon ve kendini adama:** Özgür ve kendiliğinden olmasına rağmen, sonuçların etkili ve olumlu olması için bireyin önemli bir disiplin dozu oluşturmaları gerekir. Etkinliğin geliştirilmesi sırasında odaklanmış olmak başarı olasılığını artırır.
- **Faydalı karakter:** İnsanların rutinlerine dâhil olmaları, onların duygusal esenliğine büyük katkı sağlar. Araştırmalar, rekreasyonun zihinsel sağlık üzerindeki olumlu etkisini, psikolojik açıdan yapıcı unsurlara sahip olduğunu, bilişsel ve yaratıcı gelişim için önemini göstermektedir.
- **Finansal faydalar:** Boş zamanlarında becerilerin geliştirilmesi, bireye alternatif olarak yararlanabileceği yetenekler geliştirme fırsatı verir.
- **Zevk ve memnuniyet:** Birey, kişisel tatmin olarak tercüme edilen değerlerin edinimini deneyimler. Eğlence etkinliklerine katılımın faydalarını gerçek zamanlı olarak deneyimleyebildiği için ödül duygusu hemen hissedilir.

2.2.2. Rekreasyonun sınıflandırılması

Rekreasyonun sınıflandırılmasını temel alınan yaklaşım, yaygın olarak kişinin rekreasyon faaliyetlerinde yer almasında etkili olan bireysel amaçlar, eğilimler, tutum ve haz olmaktadır. Dahası, değişen etkenlere bağlı olarak farklı isimlendirmeler yapılmaktadır. Rekreasyonun sınıflandırılması, rekreasyonun işlev ve farklı özelliklerine göre belirlenebilmektedir. Kişi ne tür bir amaç ve beklenti ile rekreatif bir faaliyette bulunmayı tercih etmiş ise bu faaliyetin amacına uygun bir rekreasyon türü belirlenmektedir. Her bir insan için bir birinden farklı ihtiyaç ve amacın var olabileceği bununla birlikte birbirinden farklı birçok rekreatif etkinliklerin olduğu varsayılırsa, açık

ve net bir isimlendirme ve gruplama yapmanın zorluğu anlaşılır. Bu doğrultuda çok kullanılan sınıflandırmayı temel almak daha pratik olmaktadır (Barutcugil, 1989).

2.2.3. Mekânsal bakımdan rekreasyon çeşitleri

Rekreasyonun bu başlığını açık ve kapalı alan rekreasyonu olarak ele alınabilir.

Açık alan rekreasyonu: Ekseriyetle dış ortamda, açık alanlarda yürütülen rekreasyonel faaliyetlerdir. Açık alan rekreasyonunun bileşenlerini ormanlar, yaylalar, dağ ve sucul bölgeler oluşturmaktadır. Açık alan veya açık hava rekreasyon faaliyetleri en çok tercih edilen rahatlama ve eğlenme etkinliklerinden biridir. Fakat bu rekreasyon türlerinin çokça tercih edilmeleri bazı olumsuz durumları beraberinde getirmiştir. Bu faaliyetler sürecinde doğal ortamlar veya oluşumlar zarar görmekte ve çevre kirliliğine neden olmaktadır. Daily (1995)'e göre doğal çevrenin, spor ve rekreatif faaliyetler doğrultusunda kullanımı sonucunda neredeyse % 40'ının azaldığı belirtilmiştir. Açık alan rekreasyonel faaliyetleri Tablo 2.1'de verilmiştir.

Tablo 2.1. Açık alan rekreasyon türleri

Kar koşullarında yapılan açık alan faaliyetleri	Kar ve buzda yapılan açık alan faaliyetleri	Su dâhilinde açık alan faaliyetleri	Havada yapılan açık alan faaliyetleri
Sportif kaya tırmanış	Tur kayağı	Yüzme	Yamaç paraşütü
Piknik	Kayakla atlama	Scuba	Yelken
Geleneksel yaşamı inceleme	Kayak	Kano	Model uçak
Tarihi alanları ziyaret	Snowboard	Sürat botları	Planör
Doğa yürüyüşü	Kızak	Yatçılık	Paraşüt
Macera parkları	Donmuş şelale tırmanışı	Balık avlama	Skydiving
Bahçe işleri	Dağ kayağı	Rüzgâr sörfü	Balonla gezme
Kanyon gezintisi	Buz hokeyi	Uçurtma sörfü	Uçurtma uçurma
Kuş gözlemi	Buz pateni	Rafting	
Çim kayağı	Buzul tırmanışı	Su kayağı	
Yabani hayat gözlem	Kar raftingi	Paletli yüzme	
Ata binme	Kar motoru ile gezinti	Dalga sörfü	
Mağaracılık		Yelken sörfü	
Atıcılık		Kürek	
Dağ bisikleti			

Kaynak: Plummer, 2009: 140-142; Cordes ve Ibrahim, 2002: 362.

Açık hava rekreatif etkinlikleri insanların birbiriyle iletişim, ilişki ve davranışlarını içeren ve dış mekânda gerçekleştirilen serbest zaman değerlendirmelerinden oluşur. Bu aktivitelerin bireylerin sosyal, bilişsel ve bedensel gibi becerilerine faydaları bulunmaktadır. Bu etkinlikler ile bireyler, yeni yerler görerek bilgi hazinesini genişletir ve yeni arkadaşlıklar ile sosyal yaşamını canlı kılar.

Kapalı alan rekreasyonu: Kurumların kullanım ve ihtiyaçlarına tahsis edilmiş kapalı alan ve ev ortamında boş zamanlarda yapılan faaliyetlerdir. İç mekânlarda gerçekleştirilen rekreatif etkinliklerine bazı örnekler şu şekildedir:

- Kurumların bünyelerinde yapılan sportif faaliyetler,
- Kapalı alanlardaki sanat sergileri,
- Bilimsel-sanatsal kongre ve çalıştaylar,
- Dış mekân türleri de bulunan yüzme, basketbol, buz pateni gibi sporlar,
- Sağlık ve tedavi amaçlı gidilen kaplıca, tuz mağaraları,
- Kişisel beceriler edinmek ve geliştirmek için gidilen kurslar (dil kursu, satranç, örgü, vs.),
- Rutin ev içi rekreasyon etkinliklerini gerçekleştirmek (TV, DVD ve video kayıtlarını izlemek, müzik dinlemek, müzik enstrümanlarını çalmak, monopoly, tabu, barikat gibi oyunlarla birlikte ailece evde gerçekleştirilen bir dizi oyunlara katılmak) (Karaküçük, 2005).

2.2.4. Faaliyetlere katılım şekline yönelik rekreasyon çeşitleri

Kişinin etkinliklere izleyici veya fiziksel olarak bulunmalarına göre rekreasyon aktif-fiili rekreasyon ve durgun-edilgen (pasif) rekreasyon olarak ikiye ayrılır.

Aktif Rekreasyon: Rekreasyon etkinliğine kişilerin fiili ve bedensel katılımıyla sürdürülen rekreasyonel etkinliklerdir. Spor yapmak bu rekreasyon çeşidine en iyi örnektir. Diğer aktif rekreasyon faaliyetleri de bireyin devingen olduğu, hareket ve davranışlarıyla sürdürdüğü müzik enstrümanı kullanmak, şiir-şarkı söylemek, tiyatro, drama, skeç gibi farklı dallarda etkin yer almak, seyahatlerde bulunmak gibi etkinliklerdir.

Pasif Rekreasyon: İnsanların fiziki olarak yer almadığı sadece seyirci olarak katıldıkları rekreatif faaliyetlerdir. Farklı tür de spor müsabakalarını izlemek, sinema filmleri izlemek, koro-konser-opera gibi etkinliklere katılmak şeklinde sıralanabilir.

2.2.5. Yerel sınıflamaya göre rekreasyon çeşitleri

Çağdaş yaşamın bireye sunduğu olumlu durum ve avantajlar ile birlikte hareketli, hızlı ve karmaşık yaşam, şehirlerin kalabalıklaşması ile birlikte ses, gürültü ve hava kirliliği gibi etmenler; bireylerin zihinsel, bedensel ve ruhsal durumları üzerinde olumsuz etkiler oluşturabilmektedir. Bireyler bu yıkıcı ve olumsuz etkilerden uzaklaşmak veya etkilerini en aza indirmek için şehirlerin kalabalık ve gürültülü ortamlarından uzaklaşıp doğaya karışma, stres atma arayışlarına girerler. Herhangi bir doğa veya doğa faaliyeti imkânını elde edemeyen bireyler ise şehirde bulunan farklı rekreatif imkanlarını deneyimlerler. Yerel taksonomiye göre rekreasyon kentsel ve kırsal şekilde iki başlığa ayrılır (Karaküçük, 2005).

Kentsel Rekreasyon: Kentsel rekreasyon kent merkezlerinde ve çevrelerinde iç veya dış mekanlarda yapılan faaliyetleri barındırmaktadır. Kentsel rekreasyon daha çok bireylerin uzun süreli olmayan boş vakitlerini değerlendirmek için uğradıkları, katıldıkları yakın mesafedeki rekreatif etkinlik ve alanları kapsamaktadır. Şehirdeki piknik alanları, parklar, hayvanat bahçeleri, açık ve kapalı müze alanları, sergi, konser, gösteri gibi insanların kısa sürede erişip stres atabilecekleri etkinlik alanlarıdır. Bu tür kent rekreasyon alan ve etkinlikleri şehrin ekonomisine de katma değeri olabilmektedir. Örneğin büyük oyun parkları, yapay plaj ve havuzlar, botanik bahçeleri modern şehirlerde bulunan ticari ve ekonomik fonksiyona sahip alanlarıdır (Kocaekşi vd., 2012: 16).

Kırsal Rekreasyon: Bu rekreasyon çeşidi şehir merkezinin dışında çoğunlukla işlevsel, manzarası güzel, rekreatif aktiviteleri yapmaya uygun orman, su kenarı ve dağlık bölgelerde yapılan aktiviteleri kapsamaktadır. Kırsal rekreasyon faaliyetlerine; zevk için yapılan yürüyüşler, su sporlarıyla uğraşma, kamp yapma, balık tutma, dağcılık, motor sporları, bisiklete binme, doğa incelemeleri, arkeoloji, mağaracılık, deniz altı faaliyetler, piknik yapma gibi etkinlikler örnek verilebilir. Rekreasyonel aktivitelere katılan bireyler, şehir yaşamından uzaklaşması ve doğa ile iç içe olmasından dolayı, kırsal rekreasyonu daha çok tercih ederler. Kırsal rekreasyon faaliyetleri kentsel rekreasyon faaliyetlerine göre daha uzun zaman zarfında yapılmaktadır.

2.2.6. Fonksiyonel açıdan rekreasyon çeşitleri

Farklı katkı ve kazanımlarına göre rekreasyon çeşitleri şunlardır:

Ticari Rekreasyon: Kazanç elde etmek amacıyla boş zaman deneyimlerinin sağlanmasıdır. Bu tanım, temel gelir yönelimini kapsamakla birlikte, hizmetin kamu ve özel sektöre sunulması arasında ayırım yapmamaktadır. Başka bir ifadeyle Ticari Rekreasyon, bir ücret karşılığında, kullanıcının sporla ilgili bir etkinliğe aktif katılımını içeren spor ve eğlence sağlanması için bir tesisin kullanılması anlamına gelir ve örneğin; raket kortları, fitness kulübü, bilardo salonu, bowling salonu, golf sahaları ve egzersiz sahası, paten veya curling yüzeyleri, binicilik ahırları, su sporları, go-kart pisti veya eğlence parkları gibi tesis ve eğlence noktalarıdır (Crossley, 2001).

Sosyal Rekreasyon: Farklı amaç ve şekillerde bireylerin bir araya gelerek gerçekleştirdikleri eylemlerdir. Bireyin sahip olduğu ekonomik koşul ve gelir düzeyi sosyal rekreasyonun niteliği ve niceliğini doğrudan etkilemektedir. Özellikle çağımızda rekreatif etkinlik ve boş zaman değerlendirmeleri önemli bir ekonomik faaliyet alanı olmayı başarmıştır (Abadan, 1981).

Estetik Rekreasyon: Genellikle akademik ve entelektüel düzeyi yüksek, aktif rekreasyonu tercih etmeyen bireylerin tercih alanıdır. Sanat sergileri, koleksiyon sergileri gibi alanlar bu estetik alanı kapsamında değerlendirilebilir.

Fiziksel Rekreasyon: Fiziksel rekreasyon, daha çok beden ve psikomotor becerilerin kullanıldığı tempolu koşu, yürüyüş, dans türleri, tarla-bahçe-bitki işlerine karşılık gelmektedir. Bu alandaki rekreatif etkinliklere katılan bireyler sporun olumlu etkilerinden faydalanarak hem bedensel, sağlık hem de psikolojik olarak mutluluk düzeylerinde olumlu değişimler yaşamaktadır (Temel ve Tükel, 2021).

2.2.7. Rekreasyonun ihtiyaç boyutları

Rekreatif etkinliklere katılım amaçları kişiden kişiye değişebilir. Bu yönde yapılan çalışmalar rekreasyon etkinliklerine katılımın belli başlı amaçlarının olduğunu ortaya koymuştur.

Rekreasyonun en mühim amaçlarından biri, rekreasyon faaliyetlerinin hem kişisel düzeyde hem de toplumsal boyutta sağladığı faydadan kaynaklanmaktadır. Rekreasyonun fiziki sağlığı korunması ve geliştirilmesi, ruh sağlığına faydası, insanı sosyal bir varlık haline getirmesi, yaratıcılık, kişisel yetenek ve becerileri geliştirmesi, iş başarısı ve verime katkısı, ekonomik canlılık, kişiyi huzurlu ve stressiz yapması bireysel bakımdan önemli özellikleridir. Toplumsal açıdan ise; sosyal bilinci ve toplumsal bütünleşmeyi sağlaması, anlayışlı ve uyumlu toplum meydana getirmesi, rekreasyona duyulan ihtiyacın belli başlı nedenleridir (Karaküçük, 2005: 94).

İhtiyaç ve gereksinim olarak rekreasyonun muhtemel nedenleri şu şekildedir (Tezcan, 1984, 1994):

- Yaratma zevki,
- Arkadaşlıklar ve dostluklar geliştirme,
- Macera ve farklı yaşantılar deneyimleme arzusu,
- Başarı duygusunu tatma ihtiyacı,
- Sağlıklı beden ve düzenli bir fizik,
- Zihinsel becerilerden yararlanma,
- Duygusal deneyim,
- Estetik haz,
- Hizmet duygusu,
- Dinlenme.

Rekreasyonel ihtiyaçları ortaya koyma bakımından başlıca etkenleri tanımlayan ve bu ihtiyaçları sıralayan başka bir araştırmacı ise Tillman'dır. Tillman'a göre rekreasyona duyulan ihtiyacın nedenleri şu şekildedir:

- Rahatlama, macera, fantezi gibi ihtiyaçlar,
- Farkında olma ve kimlik geliştirme,

- Güvenlik,
- Çevredekilere hükmetme arzusu,
- Sosyal etkileşim ve sorumluluk,
- Zihinsel detoks (anlamak ve farkında olmak),
- Yaratıcılık,
- Fiziksel etkinlik ve enerji (Torkildsen, 2005).

Fiziksel İhtiyaçlar: Rekreasyon aktiviteleri tüm insanlar için önemlidir. Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisinde belirttiği gibi bir takım ihtiyaçları karşılamak ve piramidin bir üst basamağına sağlıklı şekilde ulaşmak güçtür. Bu ihtiyaç piramidinin ilk basamağını fiziksel ve fizyolojik ihtiyaçlar oluşturmaktadır. Çünkü beslenmenin dışında dinlenmek, stres atmak, vücutta var olan fazla enerjiyi boşaltmak ve sağlıklı olmak en temel gereksinimlerdir.

Araştırmalar, rekreasyon aktivitelerinin birçok hastalık, kanser ve diyabet riskini azaltmak gibi birçok sağlık yararı sağladığını göstermektedir. Fiziksel rekreasyonel aktivitenin diğer faydaları arasında hipertansiyonu azaltmak, depresyonu azaltmak ve kiloyu kontrol etmek yer alır (WHO, 2022). Ayrıca birçok insan, rahatlama ve sosyal etkileşimler gibi içsel faydaları nedeniyle fiziksel rekreasyon faaliyetlerine katılmaktadır (Bullock ve Mahon, 1997; Hurd ve Anderson, 2011).

Sosyal ihtiyaçlar: Rekreatif faaliyetler kişilere sosyal yönden avantajlar sunmaktadır. Bireylerin sosyal açıdan ihtiyaçlarını giderebildikleri rekreatif etkinlikler, toplumsal uyuma ve ruhsal-fiziki sağlığa faydaları bulunmaktadır (Deci ve Ryan, 2000; Demir, 2003; Çoruh ve Karaküçük, 2014).

Kişilerin sağlık ve ruhsal durumlarını olumlu yönde etkileyen rekreatif aktivitelerde bulunmaları, sosyal yaşamlarını hareketli kılmakta ve bu konuda yenilikler sağlamaktadır. Güler (2007) ve Torkdilsen (2005) rekreatif etkinliklerin kişilerin sosyal hayatlarının değerlerini yukarıya taşımasını sağladığını ifade etmektedir.

Psikolojik ihtiyaçlar: Boş zaman aktivitelerinin geçmişten beri zihinsel ve fiziksel sağlık için faydalı olduğu düşünülmüştür (Coleman ve Iso-Ahola, 1993). Kaygı ve depresyonu azaltarak ve olumlu duyguları artırarak hastalıkları önlemeye, fiziksel sağlığı iyileştirmeye ve zihinsel sağlığa fayda sağlamaya yardımcı olmaktadır (Godbey,

2003; Kelly, 1996). Araştırmacılar insanların doğal ortamlardaki aktivitelerin azalması nedeniyle artık daha büyük fiziksel ve zihinsel sorunlar yaşadıklarını öne sürmektedirler (Ryan, 2009). Duvall (2011), düzenli olarak açık hava etkinliklerine katılmanın fiziksel ve zihinsel sağlığı iyileştirebileceğini belirtmiştir. Diğer araştırmalar ayrıca boş zaman aktivitelerine (örneğin yürüyüş) katılmanın psikolojik kaygıyı etkili bir şekilde azaltabileceğini ve psikolojik kaygıyı iyileştirebileceğini göstermiştir (Hacıoğlu vd., 2003). Ayrıca yapılan araştırmalar, doğa ile temasın fiziksel ve psikolojik faydalar sağlayabileceğini göstermiştir. Örneğin, bahçecilik terapisinin duygusal, bilişsel ve duygusal motor fonksiyon gelişimine aracılık ettiği ve sosyal katılımı, sağlığı, refahı ve yaşam memnuniyetini artırdığı gösterilmiştir (Smith, 1998).

2.3. Sosyalleşme Kavramı ve Tanımı

Sosyalleşme kavramı, toplumun doğası ve sosyal ilişkiler hakkındaki temel iddialarının çoğunun altında yatan sosyolojide önemli bir yere sahiptir (Azmi, 2008). Sosyologlar; toplumun olasılığını, sosyal düzenin doğasını, sosyal organizasyonun yeniden üretimini, kişisel kimliklerin oluşumunu, sosyal kontrol ve sapma mekanizmalarını incelemek için sosyalleşmeyi kullanmaktadır. Kavram aynı zamanda aileler, okullar, meslekler, örgütler, akran grupları ve alt kültür çalışmalarında da önemli bir rol oynamıştır (Eccles ve Roeser, 2011). Genel anlamda sosyalleşme, insanların topluma katılım için gerekli genel yetkinlikleri edinme yollarını kapsayan genel bir kavramdır. Toplumsal düzeyde sosyalleşme, çok sayıda bireyin nasıl ve ne ölçüde başarılı bir şekilde işbirliği yaptığını ve sosyal hayatın taleplerine uyum sağladığını açıklamaya yardımcı olur (Long ve Hadden, 1985). Sosyalleşme kavramı toplumsal düzeyde, sosyal gruplara ve örgütlere yeni katılanların dışarıdan katılan üyelere dönüştürüldüğü süreçleri özetlemektedir. Kişisel düzeyde bireylerin zihinsel, duygusal ve davranışsal yeteneklerinin sosyal ve kültürel olarak şekillenmesi ve geliştirilmesini ifade eder.

Birey içinde bulunduğu ve yaşadığı kültürel çevrenin özelliklerini ebeveynlerinden, yakın çevresinden, arkadaş ve akran grubundan, eğitim gördüğü kurumlardan, sokaktan ve iş ortamından öğrenir. Yaşam boyu devam eden bu öğrenme ve uyum sürecine sosyalleşme denir. Birey sosyalleşme süreciyle içinde yaşadığı toplumun bir üyesi olur. Olayları algılayış tarzından giyim tarzına, düşünüş tarzından davranış biçimine kadar her konuda kültürden etkilenir. Sosyalleşme, toplumda var olan

ya da olması gereken rollerin yerine getirilebilmesi bakımından önem arz eden, beceri, değer ve düşüncelerini içselleştirilmesi ve ayrıca gelişimi biçiminde ifade etmek mümkündür. Bu tanımdan hareketle sosyalleşme kavramı ile bireyin şahsına ait kültürel kalıpların, sahip olduğu değerlerin ve aynı şekilde ait olduğu toplumsal gruba yönelik rollerin benimsendiği ve bu doğrultuda şahsına özgü bir benlik ve topluma ait bir parça olduğu ifade edilebilir (Kenyon ve McPherson, 1974).

2.3.1. Sosyalleşme süreci ve özellikleri

Sosyalleşme, içinde yaşanılan toplumun yasa ve kurallarını, davranış kalıplarını, tutum ve değerlerini, sosyal yaşamda zorunlu olan becerileri bireye aktarma ve bireyin kendisine has bir kişilik-benlik geliştirmesini sağlama sürecidir. Birey toplumda var olan davranış kalıplarını içselleştirir ve böylece toplumun bir neferi olur. Ayrıca birey bu süreçte toplumun ahlaki değerlerini öğrenir. Bu sayede birey topluma uyumlu davranır ve anomik davranışlar önlenmiş olur (Binbaşlıoğlu 1995).

Bireyin her biri farklı sosyal olay ve koşullara özgü bir sosyalleşme sürecine girmesi, içinde yaşadığı toplum tarafından belirlenir. Bu süreçte bireyin içinde yaşadığı toplumdaki mevki kadar sosyal koşullar da oldukça önemlidir. Burada esas vurgulanması gereken bireyin, toplum ve toplumsal yapıda ilişkilerinin belirleyicisi her ikisi arasındaki karşılıklı etkileşimdir. Var olan bir sosyal yapı içinde kendini bulan birey toplumun kendisine biçtiği role göre yaşamını sürdürür. Belli bir yapı içine doğan birey toplum tarafından kendisine atfedilen rolü oynar. Bu süreç sosyal yaşamın varlığı süresince devam eder (Kongar, 1981).

Sosyalleşme süreci farklı toplumsal gruplarda, alanlarda, farklı kanallar vasıtasıyla farklı insanların etkisi ve etkileşimi ile kazanılmaktadır. Sosyalleşme sürecine sosyalleşmenin başladığı ilk yer olan aile, mahalle-çocukluk arkadaşları, okul arkadaşları, öğretmenler, iş arkadaşları ve farklı sportif ve rekreatif etkinlikler katkı sağlar. Sosyalleşmeye etki eden bu unsurlar, toplumun var olan kültürünü kuşaktan kuşağa aktarılmasına ve devam ettirilmesine yardım ederler (Yetim, 2000; Erkaya, 2016).

Sosyalleşmenin asıl amacı bireye sosyal hayata uyum becerisini kazandırmaktır. Bu uyum becerisi sayesinde birey içinde yaşadığı topluma adaptasyonu, etkileşime girme, sosyal ortamdaki davranışlarına özen gösterme, ön yargı, öz eleştiri kazanma gibi yeni beceri ve özellikler edinir. Bu sosyalleşme sürecinde, içinde bulunduğu, yaşadığı

toplumun kültür, norm ve davranış öğelerini kavrayarak kendine has beceri ve yetenekler oluşturup karakterini edinmiş bir birey haline gelir (Ergun, 1987).

Sosyalleşmenin temel özelliklerini ise şu şekilde sıralamak mümkündür:

- Sosyalleşme gerçekte var olan tüm toplumlar için geçerlidir.
- Bireyin gruba veya topluma katılmasıyla süreç başlar, sadece toplum bireyi etkilemez aynı zamanda birey de toplumu etkiler (Atalay vd., 2013).
- Sosyalleşme sürecinde formel veya informal gruplar değer ve davranış kalıplarını bireye aktarır. Bu değer ve kalıpların içeriği önemlidir.
- Sosyalleşme süreci doğum ile başlar ve ölüm ile son bulur.
- Her birey ve her toplum farklı olduğu için sosyalleşme süreci ve düzeyi bireyden bireye veya toplumdan topluma değişebilir.
- Sosyalleşme bireyi, toplum içinde var olan model kişi ve olayları, beklenti ve duyguları öğrenme kabiliyeti yönünden değerlendirir (Tezcan, 1984).
- Sosyalleşme büyük gruplara nazaran küçük gruplarda ve yaşı büyük bireylerden ziyade çocuk ve ergenlerde daha belirgindir.
- Sosyalleşme toplumsal yaşamda bireyin biricik ve değerli olduğuyla ilgilenir (Güney, 2000).

2.3.2. Sosyalleşmeyi Etkileyen Faktörler

Sosyalleşme, insanların sosyal dünyalarında başarılı bir şekilde çalışmayı öğrenmelerine yardımcı olur. Sosyalleşme süreci nasıl gerçekleşir? Toplumumuzun maddi kültürünün nesnelerini kullanmayı nasıl öğreniriz? Maddi olmayan kültürünü temsil eden inançları, değerleri ve normları nasıl benimseriz? Bu öğrenme, akran grupları ve aileler gibi çeşitli sosyalleşme araçlarıyla ve ayrıca hem resmi hem de gayri resmi sosyal kurumlarla etkileşim yoluyla gerçekleşir.

Aile: Aile, sosyalleşmenin ilk aracıdır. Çekirdek ve geniş bir ailenin üyeleri, çocuğa bilmesi gerekenleri öğretir. Örneğin, çocuğa nesneleri nasıl kullanacağını başkalarıyla nasıl ilişki kurulacağı ve dünyanın nasıl çalıştığı (“gerçek” ve “hayal

edilen”) öğretirler. Sosyalleşme, bitmeyen bir dizi nesne ve fikir hakkında öğretmeyi ve öğrenmeyi içerir. Birçok sosyal faktör, bir ailenin çocuklarını nasıl yetiştirdiğini etkiler.

Sosyologlar; ırk, sosyal sınıf, din ve diğer toplumsal faktörlerin sosyalleşmede önemli bir rol oynadığını kabul ederler. Çocuklar cinsiyet normlarına, ırk algılarına ve sınıfla ilgili davranışlara uymak için sosyalleştirilirler (Abraham, 1998).

Okul ve Eğitim: En geniş anlamıyla sosyalleşme, insanların belirli bir kültürün tutum, değer ve normlarını edinmelerinin yanı sıra bireysel ve toplumsal düzeyde uygun görülen davranışları öğrenme süreci olarak tanımlanır.

Bir kurum olarak okul, çocuğun davranışının sosyal ve kültürel kalıplarının benimsenmesinde çok önemli bir etkiye sahiptir. Çocuğun-gencin gelecekte içinde bulunduğu topluma ve kültürüne kazandıracağı tutum, değer ve normları benimseme, seçme, oluşturma ve taklit etme yeridir. Her okul, ortak ulusal müfredattan ve okulun bir kurum olarak işleyişinin dayandığı yasal temelden bağımsız olarak çok özel bir sosyal ortamı temsil eder.

Pek çok çalışma, öğrencilerin değerler sistemini geliştirme sürecinde örtük programın önemini vurgulamaktadır. Gizli müfredat, tümü genellikle yazılı olmayan kurallar, ritüeller ve düzenlemeler şeklinde ifade edilen tutumların, normların, inançların, değerlerin ve varsayımların öğrenildiğini varsayar. Okul kültürüne, öğretmenlerin öğrencilere ve birbirlerine karşı özelliklerine ve davranışlarına, teşvik ettikleri değerlere ve geliştirdikleri öncelikler ve hiyerarşilere yansır. Resmi müfredattan ziyade öğretmenlerin bireysel olarak örtük eğitim davranışları, tutumları ve değerleri ile pedagojik etkileşim gerçekleşir (McGutcheon, 1988). Pek çok pedagoğ, olumlu işlevi için okulu, değerleri ve tutumları öğrenmek ve benimsemek için uyumlu ve teşvik edici bir ortam olarak görürler (Wren, 1999; Chhaya, 2003; Jerald, 2006).

Arkadaş grupları: Sosyalleşmeyi etkileyen diğer önemli bir unsur bireyin arkadaş ve akran gruplarıdır. Sosyalleşmeyi etkileyen aile ve diğer faktörler gibi arkadaş grupları da bireyin davranış, tutum ve ilişkilerin de belirleyici olabilmektedir. Bireyin sosyal bir varlık olmasına katkı sağlayan ve çoğunlukla aynı yaş seviyelerinde olan arkadaş çevresi, bireyin sosyal düşünme ve becerilerini etkileyerek bireyin istenen ve uyumlu bir çerçevede sosyalleşmesini sağlar. Bu akran grupları vasıtasıyla birey bilişsel, duyuşsal davranış ve becerilerin yanında yeni bilgiler de öğrenebilmektedir (Dodurgalı, 2000).

Akran grupları, ergenlerin aileleri dışında ilk büyük sosyalleşme deneyimini sağlar (Atabek 2003).

İletişim araçları: Kitle iletişim araçları, kişisel olmayan bilgilerin televizyon, gazeteler, radyo ve internet aracılığıyla geniş bir kitleye dağıtılmasını ifade eder. Ortalama bir insan günde dört saatten fazla TV karşısında vakit geçirirken (çocuklar ortalama olarak daha fazla ekran başındayken), medya sosyal normları büyük ölçüde etkiler (Rideout, 2007).

3. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örneklem, verilerin toplanması, verilerin işlenmesi ve verilerin analizi konuları incelenmiştir.

Bu araştırma rekreatif amaçlı spor faaliyetlerine katılan bireylerin sosyalleşme düzeylerini farklı değişkenler açısından belirlemeye yönelik betimsel nitelikte nicel bir araştırmadır. Tarama araştırmaları, öncesinde var olmuş veya hala var olan bir olay ve olguyu olduğu şekliyle betimlemeye çalışan bir yaklaşımdır. Araştırmaya konu olan nesne ve bireyleri değiştirmeden, onlara deneysel bir müdahalede bulunmadan oldukları gibi tanımlamaya çalışır (Karasar, 2008).

3.1. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evreni 2021-2022 Batman ilinde bir spor kulübüne üye veya bir fakülteye yeni başlayan bireyleri, örneklemi ise bu özellikleri karşılayan 344 kişi oluşturmaktadır. Zaman ve maliyet açısından tasarruf sağlamak amacıyla evrenin tümüne ulaşmak yerine örneklem alma yoluna gidilmiştir. Örneklem grubunun seçiminde kolay ulaşılabilir örneklem yöntemine başvurulmuştur.

3.2. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplamak için kullanılan aşamalar 2 bölümden oluşmaktadır.

3.2.1. Kişisel Bilgi Formu

Ölçeklerin ilk bölümünde araştırmaya katılan kişilerin cinsiyet, eğitim düzeyi, yaş grubu, gelir düzeyi ve medeni durum gibi özelliklerini belirleyen değişkenler yer almıştır.

3.2.2. Sosyalleşme Ölçeği

İkinci bölümde araştırmaya katılan bireylerin sosyalleşme düzeylerini belirlemek için “Sosyalleşme Ölçeği” kullanılmıştır.

Bireylerin sosyalleşme düzeylerini ölçmek amacıyla Şahan (2007) tarafından geliştirilen sosyalleşme ölçeği tek boyut ve 34 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin ilk halindeki Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı 0.77 olarak çıkmış olup güvenilir olarak değerlendirilmiştir. Ölçeğin güvenilirliği bu araştırmada yeniden analiz edilmiş ve 0.74 olarak belirlenmiştir.

4. BULGULAR VE TARTIŞMA

4.1. Katılımcıların Demografik Yapılarına İlişkin Bulgular

Tez çalışmasında, araştırmaya katılan bireylerin cinsiyet, yaş, eğitim durumu, medeni durumu, aylık geliri, spor yapma amacı, spor yapma tercihi, yapılan sporlar, sportif faaliyetin yapıldığı yer, kullanılan spor aleti ve haftada yapılan spor etkinliği sayısı üzerine değerlendirmeler yapılmıştır (Tablo 4.1)

Tablo 4.1. Katılımcılara ait demografik bilgiler

CİNSİYET	N	%
Kadın	185	53
Erkek	159	46
YAŞ		
12-18	73	21,2
19-26	236	68,6
27-45	28	8,1
45+	5	1,5
EĞİTİM DURUMU		
İlkokul	7	2,0
Ortaokul	13	3,8
Lise	83	24,1
Ön lisans	85	24,7
Lisans	152	44,2
Lisansüstü	4	1,2
MEDENİ DURUM		
Evli	33	9,6
Bekar	301	87,5
AYLIK GELİR		
4.300 ve altı	151	43,9
4350-6500	121	35,2
6501-8500	33	9,6
8500+	36	10,5
SPOR YAPMA AMACI		
Sosyalleşmek	112	32,6
Sağlıklı kalmak	120	34,9
Formda kalmak	65	18,9
Performans geliştirmek	24	7,0
Yeteneklerini keşfetme	23	6,7
SPOR YAPMA TERCİHİ		
Bireysel	138	36,2
Takım	206	63,8
YAPILAN SPORLAR		
Top oyunları	194	56,4
Minder oyunları	90	26,2
Kros	54	15,7
SPORTİF FAALİYETİN YAPTIĞI YER		
Açık alan	168	48,8
Spor salonları	143	41,6
Özel ortamları	32	9,3
Diğer	1	,3

KULLANILAN SPOR ALETİ		
El ve ayak aletleri (top, handle vb.)	188	54,7
Safe kart malzemeleri (kask başlığı, lapa, tekmelik vb.)	97	28,2
HAFTADA YAPILAN SPORTİF ETKİNLİK SAYISI		
1-2	134	39,0
3-4	126	36,6
5-6	60	17,4
7 ve üzeri	21	6,1
TOPLAM	344	100,0

4.2. Ölçeğin Güvenirliğine Yönelik Bulgular

Büyüköztürk (2014) istatistiksel analizlerde özellikle sosyal bilimlerde güvenirlilik katsayısının ,70 ve daha yüksek olması test puanlarının güvenirlilik koşulu için yeterli olduğunu ifade etmiştir. Tabloda 4.2’de görüldüğü gibi sosyalleşme ölçeği belirtilen bu ölçütü karşılamaktadır.

Tablo 4.2. Sosyalleşme ölçeğinin güvenirlilik katsayısı

Ölçek	Cronbach's Alpha	Madde sayısı
Sosyalleşme	,739	34

4.3. Sosyalleşme Düzeylerine İlişkin Bulgular

Araştırmanın bu kısmında araştırmaya katılan bireylerin sosyalleşme düzeylerine ilişkin bilgiler bulunmaktadır (Tablo 4.3).

Tablo 4.3. Katılımcıların sosyalleşme düzeylerine ilişkin betimsel bulguları

	N	X	ss
Toplam sosyalleşme	344	3,70	,83

Araştırmaya katılan bireylerin sosyalleşme düzeyleri incelendiğinde, bireylerin sosyalleşme düzeylerinin yüksek düzeyde (**X=3.70**) olduğu belirlenmiştir. Ölçeğin genel ortalamasının yüksek olması bireylerin kendilerini sosyalleşme bakımından oldukça iyi algıladıkları söylenebilir.

4.4. Cinsiyet Değişkenine Göre Sosyalleşme Düzeyleri

Bu kısımda araştırma da yer alan bireylerin cinsiyete göre sosyalleşme düzeylerinde anlamlı bir farkın olup olmadığı analiz edilmiştir. Bu kapsamda gerçekleştirilen bağımsız t-Testine dair sonuçlara Tablo 4.4'te yer verilmiştir.

Tablo 4.4. Cinsiyete göre sosyalleşme düzeyleri t-Testi

	Cinsiyet	N	X	ss	t	sd	p
Sosyalleşme Ölçeği	Kadın	185	3,60	,79	-2,059	342	,040
	Erkek	159	3,80	,87			

*p<0.05

Araştırmaya katılan bireylerin sosyalleşme düzeylerinde cinsiyete göre erkeklerin lehine anlamlı fark vardır. Fark durumlarına yönelik yapılan t-Testi sonucuna göre erkek (**X=3,80**) olan bireylerin sosyalleşme düzeylerinin kadın (**X=3,60**) olan bireylere göre daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.

4.5. Yaş Gruplarına Göre Sosyalleşme Düzeyleri

Bu kısımda araştırma da yer alan bireylerin yaş gruplarına göre sosyalleşme düzeylerinde anlamlı bir farkın olup olmadığı analiz edilmiştir. Bu kapsamda gerçekleştirilen ANOVA Testine dair sonuçlara tablo 4.5'te yer verilmiştir.

Tablo 4.5. Katılımcıların yaş gruplarına göre sosyalleşme düzeyleri

	Yaş grubu	N	X	ss	sd	F	p
Sosyalleşme	12-18	73	3,72	,92	3	,338	,798
	19-26	236	3,68	,82			
	27-45	28	3,73	,71			
	45+	7	3,40	,77			

Tablo 4.5 incelendiğinde bireylerin sosyalleşme düzeylerine ilişkin algılarının yaş değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Bu bulgudan hareketle yaşları birbirinden farklı olan bireylerin sosyalleşme ortalamaları birbirine oldukça yakın olduğu görülmektedir.

4.6. Eğitim Düzeyine Göre Sosyalleşme Düzeyleri

Bu bölümde bireylerin mezun olduğu eğitim kademelerine göre sosyalleşme düzeylerinde anlamlı bir farkın olup olmadığına bakılmıştır. Bu yönde yapılan ANOVA sonuçlarına Tablo 4.6’da yer verilmiştir.

Tablo 4.6. Katılımcıların eğitim düzeyine ilişkin ANOVA Testi

	Eğitim düzeyi	N	X	ss	sd	F	p
Sosyalleşme	İlkokul	7	3,18	,60	5	,810	,543
	Ortaokul	13	3,81	,91			
	Lise	83	3,71	,88			
	Ön lisans	85	3,65	,88			
	Lisans	152	3,72	,79			
	Lisansüstü	4	3,31	,30			

Bireylerin sosyalleşme düzeylerinin mezun oldukları eğitim kademesine göre anlamlı farklılığı belirlemek için yapılan ANOVA Testi sonucunda herhangi anlamlı bir farkın olmadığı belirlenmiştir. Bu bulguya göre eğitim düzeyleri farklı olan bireylerin sosyalleşme düzeyleri birbirine oldukça yakındır.

4.7. Medeni Durum Değişkenine Göre Sosyalleşme Düzeyleri

Araştırmada yer alan bireylerin medeni durumlarına göre sosyalleşme düzeylerinde anlamlı bir farkın olup olmadığına bakılmıştır. Bu amaçla yapılan bağımsız t-Testi sonuçları Tablo 4.7’de yer almaktadır.

Tablo 4.7. Katılımcıların medeni durumlarına göre sosyalleşme düzeyleri T-Testi

	Medeni Durum	N	X	ss	t	sd	p
Sosyalleşme	Evli	43	3,5767	,78838	-0,967	342	,334
	Bekar	301	3,7088	,84397			

P > 0.05

Araştırmaya katılan bireylerin sosyalleşme düzeyleri medeni durum değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği bulgulanmıştır. Bu bulgudan yola

çıkarak evli ($\bar{x} = 3.57$) ve bekâr ($\bar{x} = 3.70$) bireylerin sosyalleşme düzeyleri birbirlerine büyük ölçüde yakın olduğu görülmektedir.

4.8. Gelir Düzeyine Göre Sosyalleşme Düzeyleri

Araştırma sonucundan spor amaçlı rekreatif faaliyetine katılan bireylerin sosyalleşme düzeylerinin gelir düzeyi değişkenine göre elde edilen sonuçları Tablo 4.8’de sunulmuştur.

Tablo 4.8. Katılımcıların gelirlerine göre sosyalleşme düzeyleri ANOVA Testi

Gelir Düzeyi	N	X	ss	sd	F	p	
Sosyalleşme	4.300 ve altı	153	3,6492	,86601	3	1,118	0,342
	4350-6500	121	3,7169	,81825			
	6501-8500	34	3,9092	,77908			
	8500+	36	3,5881	,82340			

Spor amaçlı rekreatif faaliyetine katılan bireylerin sosyalleşme düzeylerinde gelir düzeyi değişkenine göre herhangi anlamı bir fark belirlenmemiştir. Bu sonuca göre gelir düzeyi bir birinden farklı olanların sosyalleşme düzeyleri birbirine oldukça benzer olduğu ifade edilebilir.

4.9. Sportif Faaliyetlere Katılma Amacına Göre Sosyalleşme Düzeyleri

Araştırma sonucunda spor amaçlı rekreatif faaliyetine katılan bireylerin sosyalleşme düzeylerinin sportif faaliyetlere katılma amacı değişkenine ait sonuçları Tablo 4.9. de sunulmuştur.

Tablo 4.9. Sportif faaliyetlere katılım amacına göre sosyalleşme düzeylerine ilişkin ANOVA Testi

Sportif faaliyetlere katılma amacı	N	X	ss	sd	F	p
Sosyalleşmek	112	3,7605	,82540	4	0,383	0,821
Sağlıklı kalmak	120	3,6312	,81263			
Formda kalmak	65	3,7064	,87941			
Performans geliştirmek	24	3,7036	,81880			
Yeteneklerini keşfetme	23	3,6273	,95934			

Tablo 4.9 incelendiğinde sportif amaçlı rekreasyon faaliyetine katılan bireylerin sosyalleşme düzeylerinin sportif faaliyete katılım amacı değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir. Bu sonuca göre sportif faaliyete katılım amacı farklı olan bireylerin sosyalleşme düzeyleri birbirinden farklılaşmamaktadır.

4.10. Sportif Faaliyetlere Katılma Şekline Göre Sosyalleşme Düzeyleri

Rekreatif amaçlı spor faaliyetine katılanların sportif faaliyetlere katılma biçimi değişkenine göre sosyalleşme düzeyleri tablo 4.10’da sunulmuştur.

Tablo 4.10. Sportif faaliyetlere katılım şekline göre sosyalleşme düzeyleri t-Testi

Sportif faaliyetlere katılım şekli		N	X	ss	t	sd	p
Sosyalleşme	Bireysel	165	3,29	,58	-9,412	342	0,000
	Takım	179	4,05	,87			

*p<0.01

Sportif amaçlı rekreatif faaliyetlerine katılan bireylerin sosyalleşme düzeyleri sportif faaliyetlere katılım biçimlerine göre anlamlı fark vardır. Bu anlamlı fark sportif faaliyetlere *takım* halinde katılanların lehinedir. Buna göre **Takım** ile rekreatif amaçlı sportif faaliyetlerine katılanların Sosyalleşme Düzeyleri (**X=4,05**) **Bireysel** şekilde katılanlara (**X= 3,29**) göre daha yüksek düzeyde olduğu bulgulanmıştır.

4.11. Katılımcıların Sportif Faaliyetleri

Rekreatif amaçlı spor faaliyetine katılanların sportif faaliyetleri yaptığı yer değişkenine göre sosyalleşme düzeyleri tablo 4.11’de sunulmuştur.

Tablo 4.11. Yer değişkenine göre sosyalleşme düzeylerine ait ANOVA Testi

	Yer	N	X	ss	sd	F	p
Sosyalleşme	Açık alan	168	3,60	,787	3	1,263	0,287
	Spor salonları	145	3,78	,896			
	Özel ortamlar	30	3,70	,798			

P > 0.05

Sportif amaçlı rekreatif faaliyetlerine katılanların spor yaptıkları alanlara göre sosyalleşme düzeyleri arasında anlamlı farkın olup olmadığını belirlemek için yapılan ANOVA Testi sonucunda herhangi anlamlı bir farka ulaşılmamıştır. Bu sonuca göre rekreatif amaçlı spor yapanların tercih ettikleri alanlar değişse bile sosyalleşme düzeyleri hemen hemen aynı düzeydedir.

4.12. Haftalık Sportif Etkinlik Katılımına Göre Sosyalleşme Düzeyleri

Rekreatif amaçlı sportif faaliyetlerine katılan bireylerin haftada yaptıkları sportif etkinlik sayısına göre sosyalleşme düzeyleri tablo 4.12. de sunulmuştur.

Tablo 4.12. Haftalık sportif etkinlik sayısına göre sosyalleşme düzeylerine ilişkin ANOVA Testi

	Etkinlik sayısı	N	X	ss	sd	F	p
Sosyalleşme	1-2	134	3,6470	,82623	3	0,388	0,762
	3-4	127	3,7143	,83826			
	5-6	60	3,6914	,89916			
	7 ve üzeri	23	3,8373	,75673			

P > 0.05

Haftalık sportif etkinlik sayısına göre sosyalleşme düzeylerini belirlemek için yapılan ANOVA Testi sonucuna göre haftalık katılan etkinlik sayısı değişse de bireylerin sosyalleşme düzeyleri farklılaşmamaktadır.

5. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

5.1. Sonuçlar

Bu araştırmada sportif amaçlı rekreatif faaliyetlere katılan bireylerin sosyalleşme düzeyleri üzerinde durulmuştur. Elde edilen veriler farklı değişkenlere göre incelenmiş ve sosyalleşme ile ilişkileri bu sonuçlara göre tartışılmıştır. Rekreatif amaçlı spor yapanların sosyalleşme düzeyleri yüksektir. Boş zamanlarını herhangi bir spor aktivitesi ile geçirme bireylerin yalnızlıktan uzaklaşmasına, farklı insanlarla ilişkiler kurmasına ve kendilerini sosyal bir birey olarak algılamalarına katkı sağlayabilmektedir. Yılmaz (2006) çalışmasında herhangi bir spor etkinliğine katılımın bireysel farklılıklara rağmen sosyal bütünleşmeye katkı sağladığını ortaya koymuştur. Burcher (1974) sportif ve rekreatif faaliyetlerde bulunmanın, kişiyi monotonluktan kurtardığını ve ona sosyal bir kişilik kazandırdığını belirtmiştir. Benzer şekilde (Weis 2001; Demir vd., 2012) bu tür etkinliklerin kişinin sosyal algısını geliştirdiğini, sosyalleşmeye önemli bir katkı sağladığını ve bu tür faaliyetlerin sosyalleşme düzeyini yüksek tuttuğunu ortaya koymuştur.

Rekreatif amaçlı spor yapan erkek bireylerin sosyalleşme düzeyleri kadın bireylere göre daha yüksektir. Erkeklerin daha çok sosyal çevre edinme amacıyla spor aktivitelerine katılmalarına karşılık kadınların sağlık ve fiziki faydaları için sportif aktivitelerine katılmaları (Özdinç, 2005) bu sonucun olası nedenlerinden biri olarak düşünülebilir. Bu sonucun aksine Theberge (2000), Şahan (2007) ve Abraham (1998) yaptıkları çalışmalarda rekreasyon amaçlı spor yapan kadınların sosyalleşme düzeylerinin erkeklere göre daha yüksek olduğunu ortaya koyan sonuçlar elde etmişlerdir.

Takım şeklinde rekreatif amaçlı spor yapan bireylerin sosyalleşme düzeyleri bireysel spor yapanlara göre daha yüksektir. Aynı şekilde Bloom vd. (2007), takım sporlarında yer alan bireylerin sosyal beceri düzeylerinin daha yüksek olduğunu ifade etmiştir. Takım şeklinde rekreatif sporun sosyal paylaşımlara ve sosyal iletişime imkânlar tanınması nedeniyle bu grubun lehine bulguların elde edilmesi beklenen bir sonuçtur.

Rekreatif amaçlı spor yapan bireylerin sosyal etkinliği yaptığı yer, etkinlik sayısı, medeni durumu, haftada yaptığı etkinlik sayısı, anne-baba eğitim düzeylerinde herhangi anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Dünya’da ve Türkiye’de sosyal etkinlik kapsamında çalışmalar yapılmaktadır. Bireysel veya takım halinde sosyalleşmede, devlet kurum ve kuruluşların sosyal etkinlikleri destekledikleri bilinmektedir. Spor ve rekreasyonel yarışlar, insanları bir araya getirmektedir. Yaşam alanlarındaki yürüyüş yolları ve spor aletleri fiziksel yönden faydalar sunarken kişiler arası diyalogun da artmasına imkan sağlar. Ayrıca, çalışma alanının dışında farklı bir sosyal etkinlik yapmak, bireylerin daha verimli çalışmasına, kendini tanımasına fırsat sunması ile birlikte monotonluk ve hareketsizlikten uzak kalmayı da sağlamaktadır.

5.2. Öneriler

Uygulayıcılara yönelik öneriler

1. Kurum ve kuruluşlar, bünyesindeki bireylerin sosyalleşme düzeylerini iyileştirmek ve sosyal becerilerini geliştirmek için rekreatif amaçlı sporlara katılımı sağlayacak fırsatlar sunmalıdır.
2. Okullarda okutulan beden eğitimi ders müfredatı, rekreasyon ve spor ile ilgili bilgi ve uygulamalar ile desteklenmelidir.

Araştırmacılara yönelik öneriler

1. Rekreatif amaçlı spor yapan bireylerin sosyalleşme düzeylerine yönelik nitel araştırmalar yapılabilir.
2. Bu konuya yönelik meta-analiz çalışmalar yürütülebilir.

KAYNAKLAR

- Abraham, A., 1998, Geschlecht Als Strukturdimension Sozialer Ungleichheitsauch Im Sport. İçinde: K. Cachayand I. Hartmann-Tews (Editör), Sport Und Soziale Ungeichkeit. Stuttgart, *Verlag Staphanie Naglschmid*.
- Akalın, İ., 2020, Rekreasyon Faaliyeti Olarak Alışveriş, Yüksek Lisans Tezi, *Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Ankara.
- Argan, M., Yüncü, D., Coşkun, İ., Sevil, T., Özel, Ç., Yüncü, H. ve Şimşek, K., 2013, Rekreasyon Yönetimi, Eskişehir: *Anadolu Üniversitesi Yayınları*.
- Arslantaş, H. ve Ergin, F., 2011, 50-65 Yaş Arasındaki Bireylerde Yalnızlık, Depresyon, Sosyal Destek ve Etki Eden Faktörler, *Türk Geriatri Dergisi*, 14, 135-44.
- Atalay, A., Akbulut, K. ve Yücel, S., 2013, Bireylerin Sosyal Algı ve Sosyalleşme Düzeylerinin Gelişiminde Rekreasyonel Uygulamaların Önemi, *Uluslararası Hakemli Aile Çocuk ve Eğitim Dergisi*, 1 (1), 18-20.
- Azmi, Y., 2008, Sosyoloji ve Spor, *Bilge Ofset Yayıncılık, Maltepe: Ankara*.
- Bloom, E.L., Karagiannakis, A., Toste, J.R. ve Heath, N.L., 2007, Severity of Academic Achievement and Social Skills Deficits, *Canadian Journal of Education*, 30 (3), 911-930.
- Bullock, C.C. and Mahon, M.J., 1997, Introduction to Recreation Services for People with Disabilities, *Sagamore Publishing: Champaign, Illinois*.
- Carter, G.C. ve Shannon, J.R., 1940, Adjustment and Personality Traits of Athletes and Nonathletes, *School Review*, 48, 127-130.
- Chhaya, M.P., 2003, Curriculum Development and Classroom Management, *Delhi: Alpha Publication*.
- Coakley, J.J., 1986, Sport in Society, Issues and Controversies, *College Publishing: Santa Clara*.
- Coakley, J.J., 1987, Sociology of Sport in the United States, *Int. Rev. Sport Sociol.*, 22, 63-79.
- Coleman, D. and Iso-Ahola, S.E., 1993, Leisure and Health: The Role of Social Support and Selfdetermination, *Journal of Leisure Research*, 25 (2), 111-128.
- Çoruh, Y. ve Karaküçük, S., 2014, Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Rekreasyonel Eğilimleri ve Rekreasyonel Etkinliklere Katılımına Engel Olan Faktörler, *International Journal of Science Culture and Sport*, 1, 854-862.
- Daily, G., 1995, Restoring Value to the Worlds Degraded Lands, *American Association for the Advancement of Science*, 350-354.

- Deci, E.L. and Ryan, R.M., 2000, The “What” And “Why” of Goal Pursuits: Human Needs and the Self-Determination of Behavior. *Psychological Inquiry*, 11 (4), 227-268.
- Demir, C., 2003, Demografik Özellikler ile Sağlanan İmkânların Sportif Faaliyet Tercihleri Üzerine Etkileri; Üniversite Gençliğine Yönelik Bir Uygulama, 1. Gençlik, Boş Zaman ve Doğa Sporları Sempozyumu, *Ankara: Türk Hava Kurumu Basım Evi İşletmeciliği*.
- Demir, Ş., Demir, M. ve Babat, D., 2012, Turizm Bölümü Öğrencilerinin Serbest Zaman Gereksinimi-Serbest Zaman Doyumu İlişkisi Algılamaları, *Antalya: I. Rekreasyon Araştırmaları Kongresi Bidiri Kitabı*, 12-15 Nisan 2012, s. 914-928.
- Dietvorst, A.G.J., 1989, Recreative Voorzieningen In Landinrichtingsgebieden, In: *Landinrichting*, pp 31-37.
- Duvall, J., 2011, Enhancing the Benefits of Outdoor Walking with Cognitive Engagement Strategies, *Journal of Environmental Psychology*, 31 (1), 27-35.
- Eccles, J.S. and Roeser, R.W., 2011, Schools as Developmental Contexts During Adolescence, *Journal of Research on Adolescence*, 21 (1), 225-241.
- Ekinci, N., Demirel, M., Demirel Harmandal, D. ve Utku, I., 2015, Lise Öğrencilerinin Yalnızlık Algılarının Rekreasyonel Etkinliklere Katılımları ve Bireysel Değişkenlere Göre İncelenmesi, *Sportif Bakış: Spor Ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 71-78.
- Erkal, M., Güven, Ö. ve Ayan, D., 1998, Sosyolojik Açıdan Spor, *İstanbul: Der Yayınları*.
- Erkaya, S., 2016. Ortaokul Öğrencilerinin Sosyalleşmesinde Sportif Faaliyetlerin Etkisi, Yüksek Lisans Tezi, *Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, Spor Eğitimi Bilim Dalı*.
- Fine, G.A., 1987, With the Boys: Little League Baseball and Preadolescent Culture, *Chicago: Univ. Chicago Press*, pp. 289.
- Gerasimov, Lp., Mints, A.A. and Preobrazhensky, V.S., 1970, Current Geographical Problems in Recreation Planning, In: *Soviet Geography*, 189-198.
- Godbey, G., 2003, Leisure in Your Life: An Exploration, State College, Pa: *Venture Publishing*.
- Griffith, C.R., 1930, A Laboratory for Research in Athletics, *Research Quarterly*, 1, 34-40.
- Güler, H., 2007, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarında Öğrenim Gören Öğrencilerin Boş Zaman Engellerinin Boş Zaman Motivasyonlarına Etkisinin Araştırılması, (Bartın Üniversitesi Örneği). *Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*.

- Hacıoğlu, N., Gökdeniz, A. ve Dinç, Y., 2003, *Boş Zaman & Rekreasyon Yönetimi Örnek Animasyon Uygulamaları*, 1. Baskı, s. 18.
- Hendriks, H. and Zorn. J.A.M., 1976, Definiëring van Begrippen op Het Gebied Van Het Toerisme en de Recreatie, *In: Recreatievoorzieningen*, 10, 438-422.
- Hurd, A.R. and Anderson, D.M., 2011, The Park and Recreation Professional's Handbook, *Champaign: Human Kinetics*.
- Jerald, C.D., 2006, School Culture: The Hidden Curriculum, *Washington, Dc: The Center for Comprehensive School Reform and Improvement*.
- Karaküçük, S., 1999, Boş Zamanları Değerlendirme, *Ankara: Bağırğan Yayınevi*.
- Karaküçük, S., 2005, Rekreasyon (Boş Zamanları Değerlendirme), *Ankara: Gazi Kitabevi*.
- Kelly, J.R., 1996, Leisure, Needham Heights, *Ma: Allyn & Bacon*.
- Kenyon, G. and Mcpherson, B., 1974, Approach to the Study of Sport Socialization, *International Review of Sport Sociology*, 9 (1), 127-129.
- Kılıcıgil, E., 1988, Sosyal Çevre-Spor İlişkileri, *Ankara*.
- Kocaekşi, S., Sevil, T., Şimşek, K.Y., Katırcı, H., Çelik, O. ve Çeliksoy, M.A., 2012, Boş Zaman ve Rekreasyon Yönetimi, *Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları*.
- Koruç, Z. ve Bayar, P., 2004, Egzersizin Depresyon Tedavisindeki Yeri ve Etkileri, *Spor Bilimleri Dergisi Hacettepe, J. of Sport Sciences*, 15 (1), 49-64.
- Long, T. and Hadden, J., 1985, A Reconciliation of Socialization, *Sociological Theory* 3 (1), 39-49.
- Loy, J.W., Kenyon, G.S., McPherson, B.D., 1981, Sport Culture and Society, Second Edition, *Philadelphia*.
- Luschen, G., 1980, Sociology of Sport: Development, Present State and Prospects, *Annu. Rev. Social.*, 6, 315-347.
- Macconnel, W.P. and Cstoll, P., 1969, Evaluating Recreational Resources of the Connecticut River, *In: Photogrammetric Engineering*, 35, 686-692.
- Mahmood, Jr., 2016, Spor Pazarlaması Kapsamında Irak Spor Kulüplerinin Geliştirilmesi Üzerine Bir Araştırma, *Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi*.
- Mcauley, E., Blissmer, B., Marquaz, D.X., Jerome, G.J., Kramer, A. F. and Katula, J., 2000, Social Relations, Physical Activity, and Well-Being in Older Adults, *Preventive Medicine*, 31, 608-617.

- NORC (National Opinion Research Center) 2008, General Social Surveys, 1972-2006: Cumulative Codebook. *Chicago: National Opinion Research Center.*
- NRIT (Nederlands Research Instituut Voor Toerisme En Recreatie), 1975, *Definiëring van Begrippen op Het Gebied Van Het Toerisme en de Rekreatie*, Breda.
- Özdinç, Ö., 2005, Çukurova Üniversitesi Öğrencilerinin Sporun ve Spora Katilimin Sosyalleşmeyle İlişkisi Üzerine Görüşleri, *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3 (2), 77-84.
- Öztürk, D., 2011, Spor Organizasyonları Düzenleyen İl Temsilcilerinin Karşılaştıkları Problemlerin Araştırılması (Ege Bölgesi Örneği), Yüksek Lisans Tezi, *Muğla Üniversitesi.*
- Rideout, V., 2007. Parents, Children, and Media: A Kaiser Family Foundation Survey, *The Henry J. Kaiser Family Foundation.*
- Roomer, M.G., 1974, Het Begrip Vrije Tijd' Heeft Zijn Tijd Gehad, *In: Recreatie*, 12 (4), p. 22.
- Ryan, P., 2009, Outdoor Recreation, First Edition, *Published by Routledge: New York.*
- Sabins, F.F. Jr, 2017, Remote Sensing, Principles and Interpretation, Second Edition, *W.H. Freeman and Company: New York.*
- Silik, C., 2014, Uluslararası Spor Organizasyonlarının Sosyal, Kültürel ve Ekonomik Etkileri, 2013 Mersin XVII. Akdeniz Oyunlarına Yönelik Bir Uygulama. Yüksek Lisans Tezi, *Gazi Üniversitesi.*
- Smith, D.J., 1998, Horticultural Therapy: The Garden Benefits Everyone. *Journal of Psychosocial Nursing and Mental Health Services*, 36 (10), 14-21.
- Sperling, A.P., 1942, Relationship Between Personality Adjustment and Achievement in Physical Education Activities. *Research Quarterly*, 13, 351-363.
- Şahan, H., 2007, Üniversite Öğrencilerinin Sosyalleşme Sürecinde Spor Aktivitelerinin Rolü, Doktora Tezi, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.*
- Şahin, M., Yetim, A. ve Çelik, A., 2012, Psikolojik Sağlamlığın Gelişiminde Koruyucu Bir Faktör Olarak Spor ve Fiziksel Aktivite, *International Journal of Social Science*, 5 (8), 373-380.
- TDK (Türk Dil Kurumu) 2022, Türk Dil Kurumu Sözlükleri, <https://sozluk.gov.tr> [Erişim Tarihi: 7 Kasım 2022].
- Tek, T., 2006, Türkiye'de Uluslararası Spor Organizasyonları Düzenleyen Federasyonların Karşılaştıkları Problemler, Yüksek Lisans Tezi, *Selçuk Üniversitesi.*

- Temel, A. ve Tükel, Y., 2021, Examining the Health Outcomes and Happiness Levels That Result from Engaging in Physical Recreation: A Study on University Students, *International Journal of Research in Education and Science (Ijres)*, 7 (2), 545-561.
- Tezcan, M., 1984, Eğitim Sosyolojisi, *Ankara: Çağ matbaası*.
- Tezcan, M., 1994, Boş Zamanların Değerlendirilmesi Sosyolojisi, *Ankara: Atilla Kitabevi*.
- Theberge, N., 2000, Gender and Sport, In: Coakley J., Dunning E. (Editör). *London: Sage*.
- Thune, J.B., 1949, Personality of Weightlifters, *Research Quarterly*, 20 (3), 296-306.
- Torkildsen, G., 2005, Leisure and Recreation Management, (5th Edition), *Routledge. Newyork: Taylor and Francis Group*.
- Uzuner, M. ve Karagün, E., 2014, Rekreatif Amaçlı Spor Yapan Bireylerin Yalnızlık Düzeylerinin İncelenmesi, *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (27), 107-120.
- Weinberg, R.S. and Gould, D., 2011, Foundations of Sport And Exercise Psychology (5th Ed), *Champaign: Human Kinetics*.
- Wezenaar, J.A., 1982, Planologie Als Programma Voor Levensecht Recreatie-Onderzoek. In: De Relatie Theorie-Praktijk in Recreatie-Geografisch Onderzoek, *Nijmeegse Geografische Cahiers*, 19, 207-245.
- WHO (World Health Organization) 2022, <https://www.who.int> [Erişim Tarihi: 11 Kasım 2022].
- Wren D.J., 1999, School Culture: Exploring Hidden Curriculum, *Adolescence*, 34 (135), 593-596.
- WTR (Werkgroep Typologie Recreatievormen), 1973, Definities En Conditie Openluchtrecreatie, In: *Recreatie*, Vol., 11, No 7.
- Yetim, A.A., 2011, Sosyoloji ve Spor, *Ankara: Bağırhan Yayınevi*.
- Yılmaz, V., 2004, Sporda Sosyalleşme, *Hacettepe Üniversitesi Atletizm Bilim ve Teknoloji Dergisi*, Sayı: 53, Ankara.
- Yılmaz, B., 2006, The İmpact Of Participation in Outdoor Sports on Social İntegration (Unpublished Doctorate Dissertation), *Gazi University, Ankara, Turkey*.

EKLER

EK-1. Anket Soru Formu

T.C.
BATMAN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TURİZM İŞLETMECİLİĞİ ABD

Bu çalışma, “**Spor amaçlı rekreatif faaliyetlere katılan bireylerin sosyalleşme düzeylerinin incelenmesi**” için hazırlanmıştır. Araştırma sonuçları bilimsel amaçla kullanılacaktır. Katkılarınız için teşekkür ederim.

Danışman
Doç. Dr. Erdem SEVEN

Zeynelabidin ADANIR
Yüksek Lisans Öğrencisi

Rekreatif Faaliyet: Serbest zaman aralıklarında kurallı ve kuralsız yapılan sportif, kültürel ve sanatsal etkinliklerin tümüdür (örn. doğa yürüyüşü vb.).

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

1. Cinsiyetiniz?	Kadın ( ) Erkek ( )
2. Yaşınız?	12-18 ( ) 19-26 ( ) 27-45 ( ) 45+ ( )
3. Eğitim Durumunuz?	İlkokul ( ) Ortaokul ( ) Lise ( ) Ön Lisans ( ) Lisans ( ) Lisansüstü ( )
4. Medeni durumunuz?	Evli ( ) Bekar ( )
5. Sizin veya ailenizin aylık geliri kaç TL’dir?	4.300 ve altı ( ) 4.350-6.500 ( ) 6.501-8.500 ( ) 8.501 ve üzeri ( )
6. Hangi amaçla sportif faaliyetlere katılırsınız? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)	Sosyalleşmek ( ) Sağlıklı kalmak ( ) Formda kalmak ( ) Performans geliştirmek ( ) Yeteklerini keşfetmek ( ) Diğerleri.....
7. Sporları nasıl yapmayı tercih edersiniz?	Bireysel ( ) Takım ( )
8. Hangi sporları yapıyorsunuz?	
9. Sportif faaliyetleri nerede yapıyorsunuz? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)	Açık alan ( ) Spor salonları ( ) Özel ortamda ( ) Diğerleri.....
10. Hangi spor aletlerini kullanıyorsunuz?	
11. Haftada kaç kez sportif etkinlik yaparsınız?	1-2 ( ) 3-4 ( ) 5-6 ( ) 7 ve üzeri ( )

SOSYALLEŞME ÖLÇEĞİ Değerli katılımcı, aşağıda verilen sorulara ilişkin görüşünüzü seçeneklerinden en uygun gördüğünüze (X) işareti koyarak belirtiniz.		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1	Olabilirdi kalabalıktan uzak kalmayı tercih ederim.					
2	Rekreatif faaliyetlerde insanlarla iletişim kurmada seçici davranırım.					
3	Rekreatif faaliyetlerde insanlar toplum içerisinde benimle kolayca diyalog kurabilirler.					
4	Rekreatif faaliyetlerde genellikle topluma liderlik yaparım.					
5	Her türlü sosyal etkinliklere katılmaktan hoşlanırım.					
6	Rekreatif faaliyetlerde insanlarla tartışmaktan ziyade insanlara yardım etmeyi tercih ederim.					
7	Rekreatif faaliyetlerde toplumu yönlendirmekte başarılıyım.					
8	Rekreatif faaliyetlerde yeni tanıştığım insanlarla diyalog kurmaktan çekinirim.					
9	Rekreatif faaliyetlerde çoğunlukla kendimi yalnız hissedirim.					
10	Rekreatif faaliyetlerde başkaları ile kolaylıkla iletişim kurarım.					
11	Rekreatif faaliyetlerde katılan insanlar kendisiyle barışık olur.					
12	Rekreatif faaliyetlere katılım ile kişisel beceri ve yeteneklerimi keşfedebilir ve ifade edebilirim.					
13	Rekreatif faaliyetlerde sevdiğim insanlarla birlikte olduğumda üzüntü ve dertlerimi unuturum.					
14	Rekreatif faaliyetlerde özgürce davranmaya izin verilse bireylerin daha iyi olacağı kanısındayım.					
15	Rekreatif faaliyetlerde kurallara uymayan insanları haklı görmem.					
16	Rekreatif etkinlik değerlerine (kurallarına) bağlı bir kişiliğe sahibim					
17	Rekreatif faaliyetlerde değerlere (kurallara,) aykırı davranan bireylerin davranışları beni rahatsız eder.					
18	Rekreatif faaliyetlerde uzlaşmayı bozan davranış sahiplerine hoşgörülü davranmam.					
19	Rekreatif faaliyet konuları ile ilgili kararların alınmasında katkıda bulunurum.					
20	Rekreatif faaliyetlerde büyüklerinin kararlarına her zaman itaat etmekten hoşlanmam.					
21	Rekreatif faaliyetlerde benim fikir ve davranışlarım her zaman hoşgörülü karşılanır.					
22	Değer yargıları ile rekreatif faaliyetlerdeki değer yargıları arasındaki farklılık beni fazla etkilemez.					
23	Rekreatif aktiviteler arkadaş çevremi belirlemede etkin rol oynar.					
24	Rekreatif faaliyetlerde davranışlarımın yargılamaya ya da yönetilmeye çalışmasından rahatsız olurum.					
25	Rekreatif faaliyetler, farklı kültürdeki insanların tanışmasını ve toplumsal bütünleşmeyi sağlar.					
26	Rekreatif faaliyetler, toplumsal ve kişisel değerlere saygının benimsenmesinde önemli rol oynar.					
27	Rekreatif aktivitelere katılmakta yaş, cinsiyet ve inanç vb. ayırım yapmaktan hoşlanmam.					
28	Rekreatif faaliyetlerde başkalarının ihtiyacı olduğu zaman kendime ters düşse de o davranışı yaparım.					
29	Rekreatif faaliyetler ile yeni insanlarla tanışıp sosyal aktiviteler yapmaktan hoşlanırım.					
30	Rekreatif faaliyetler farklı insan grupları arasında sosyalleşmeyi sağlar.					
31	Rekreatif faaliyetlerde farklı kültürdeki değer anlayışlarına saygılı davranmayı tercih ederim.					
32	Rekreatif faaliyetlerde herkes kültür ve değerlerini özgürce yaşayabilmeli ve ifade edebilmelidir.					
33	Rekreatif faaliyetlerde farklı kültür anlayışları toplumsal barışın temel dinamiğidir.					
34	Rekreatif faaliyetler, farklı kültürlerin barış ve uyum içerisinde yaşamasını sağlar.					